

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF TORONTO

18548

50

4

SECRET

CONFIDENTIAL

SECRET

CONFIDENTIAL

CONFIDENTIAL

SECRET

ԱՊԱՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՏՐՈՒԱԾ

ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Ապրիլի 18-ին Կիսիս ասիան արեւ իր պատուիքի
Բողոք՝ Տարրույ՝ ոչ ապաշխարեն :
Գործ . ժէ . 30 :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Յ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

1860

84581

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՊԱՏՄԱՆԱԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐՊՈՒՄ

ՊՐԻՆՏԻՆԳՆԻ ՎԵՐՊՈՒՄ

34582

ՍՊԵՐՏՈՒՄԻՆԱԿԱՆ ՎԵՐՊՈՒՄ

ՎԵՐՊՈՒՄԻՆԱԿԱՆ ՎԵՐՊՈՒՄ

1890

ԱՊՍՏՈՍՏՐՈՒԹԻՒՆ

Գ Լ ՈՒ Խ Ա

Բացատրութիւն Ապաշխարութեան :

Սիրելի ընթերցողներս

Այս պղտիկ գրքոյկին նիւթն է Ապաշխարութիւնն : Ա՛ռ զեմ որ ասոր ամէն մէկ բառը կարգաբ և կարգացած ատեննիդ խորհիք ու իմանաք որ , կարգացածնիդ կը հասկընա՞ք թէ չէ : Ան ոմանք՝ որ մտադրութեամբ չեն կարգար և չեն ջանար կարգացածնին հասկընալու , հապա միայն գիրքին թերթերը անհոգութեամբ կը դարձունեն , և ետքը բնաւ չեն խորհիր անոր վրայ : Արդ՝ կը յուսամ թէ , աս գրքոյկը կարդացողները այնչափ անհոգ պիտի չըլան : Ար յուսամ թէ իմ ընթերցողներէս ամէն մէկը զգուշութեամբ և խորհելով մինչև վերջը պիտի կարդայ , և անկէ մեծ բարիքներ քաղէ :

Հիմա պիտի ըսեմ ձեզի թէ Ապաշխարութիւնն ինչ է , և թէ մարդիկ ինչ զգացումներ կ'ունենան երբոր կ'ապաշխարեն : Գիտէք թէ Աստուած կը պատուիրէ մեզի որ ապաշխարենք : Սուրբ Գիրքը շատ անգամ կը խօսի ապաշխարութեան պարտաւորութեանը վրայով : Երբոր Յովհաննէս մկրտիչ սկսեց քարոզել , ըսաւ . «Ապաշխարեցէք , ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը մօտեցած է» :

Ըսել կ'ուզէր թէ, Լճա Փրկիչը կու գայ իր թագաւորութիւնը երկրիս վրայ հաստատելու, և թէ, մարդիկ պարտաւոր են իրենց չար գործքերը ձգել և սուրբ կեանք մը վարելու:

Երբոր Յիսուս եկաւ՝ ինքը նոյն կերպով քարոզել սկսեց: «Ընկէ ետեւ Յիսուս սկսաւ քարոզել ու ըսել. Լապաշխարեցէք, ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը մօտ է»: Մատթ. Գ. 17: Ըսել կ'ուզէր, թէ ինքը եկած է երկրիս վրայ եկեղեցի մը հաստատելու, և թէ մարդիկ պարտաւոր են իրենց չար զգացումները և ունակութիւնները ձգել ու բարեպաշտ ըլլալու, որպէս զի անդամներ եղած ըլլան անոր եկեղեցիին՝ որ է իր երկրաւոր թագաւորութիւնը: Լուսաբեաններն ալ ապաշխարութիւն քարոզեցին. «Եւ անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին, որ մարդիկ ապաշխարեն»: Մատթ. Զ. 12: Եւ Լ. թէնք մեծ քաղաքին մէջ, Պօղոս՝ ժողովուրդին խօսելով ըսաւ. «Լստուած հիմա ամէն տեղ կը պատուիրէ բոլոր մարդոց որ ապաշխարեն»:

Ուտի կը տեսնէք, որ Լստուած կ'ըսէ թէ՛ բոլոր մարդիկ ապաշխարելու են: Բայց ինչո՞ւ համար ապաշխարելու են: Որովհետեւ մեղաւոր են, չարութիւն ըրած են, չար խորհուրդներ և զգացումներ ունեցած են, գէշ խօսքեր խօսած են, գէշ գործքեր գործած են: Եւ ասկէ 'ի վատ Լստուածոյ ուղածին պէս կեանք մը անցուցած չեն: Լստուածաշունչին մէջ հրամայուած Լստուածոյ պատուէրները պահած չեն և միտք դրած չեն իրենց պարտաւորութեանը վրայով՝ Քրիստոսի ըսածին թէ «Քու Տէր Լստուածդ սիրես քու բոլոր սրտովդ . . . և քու ընկերդ քու անձիդ պէս»: Լս բաներուն համար է որ Լստուած կը պատուի-

րէ որ բոլոր մարդիկ ապաշխարեն : Ուստի երի-
տասարդներն ու փոքր տղաքներն ալ ապաշխա-
րելու են : Այո՛, անոնք ալ մեղաւոր են, ամէն
մէկ պղտիկ տղայ կամ աղջիկ՝ որ աս գրքոյկը կը
կարդայ մեղաւոր է : Ազգար անգամ չարութիւն
բրած էք, չար զգացումներ ունեցած էք, կարելի
է բարկացած էք և սուտ խօսած էք, ձեր ծնու-
ղաց անհնազանդ գտնուած էք և ձեր ունեցած
պարտաւորութեան չափովը զՄատուած սիրած
չէք և իրեն աղօթած ու ծառայած չէք : Ուրեմն
մեղաւոր էք, և Մատուած կ'ըսէ թէ ապաշխարե-
լու էք :

Ինչաւ չէք կրնար փրկուիլ առանց ապաշխա-
րութեան : Մատուած ճամբայ մը պատրաստած է
մեղաւորները փրկելու . իր միածին Որդին խրկած
է մեզ մեղքէն ու «գալու բարկութենէն» ազա-
տելու համար : Յիսուս Վրիստոս Մատուծոյ Որ-
դին աս աշխարհս եկաւ՝ չարչարուեցաւ, մեռաւ
մեզ փրկելու համար . և ինքը իր նեղութիւններ-
ովը ու մահովը «մեր մեղքերուն քաւութիւն է,
ու չէ՛ թէ մինակ մերիններուն՝ հապա բոլոր աշ-
խարհին ալ» : Իսկ մինչև որ աս փրկութեան
ճամբան ձեռք չձգէք ու Յիսուս Վրիստոսի բա-
րեկամ և իրեն հետևող չըլաք՝ աս ամէն բանե-
րը ձեզի օգուտ պիտի չընէ : Թէ որ Վրիստոսի
չերթաք իբրև ձեր Փրկիչը՝ բնաւ պիտի չփր-
կուիք, և մինչև որ ճշմարտապէս չապաշխարէք՝
բնաւ պիտի չկրնաք Վրիստոսի երթալ : Տեսնե-
լու և զգալու էք ձեր մեղքերը ու ան ատենը
ինքզինքնիդ անոր ողորմութեանը յանձնելու էք,
և ձեր մեղքերուն համար իր կրած չարչարանք-
ներուն ապաւինելու էք, եթէ ոչ պիտի կոր-
սուիք :

Հիմա պիտի հարցունէք թէ, Ապաշխարութիւնն ինչ է: Ատիկայ է՝ որ պիտի ըսեմ՝ ձեզի. (Թ)է որ չարութիւն ընելէն ետ կենաք զգալով անոր գէշութիւնը, ահա ատիկայ ապաշխարութիւն է: (Թ)է որ զգաք թէ բարկանալը՝ ծնողաց անհնազանդ ըլլալը՝ սուտ խօսիլը շատ գէշ բան է, և աս բաները ընելէն դադրիք, ան ատենը ապաշխարած կ'ըլլաք: (Թ)է որ զգաք թէ շատ անգամ զԱստուած բարկացուցած էք գէշ բնաւորութիւն ունենալով՝ իր Աստուածաշունչ Վերքին մըտիկ չընելով, և թէ որ ճշմարտապէս ցաւիք որ այսչափ չարութիւն ըրած էք, և սկսիք ձեր ըրած չարութիւնները ատել և Աստուծոյ խօսքին հրնազանդիլ՝ ձեր փրկութեանը համար Վրիստոսի ապաւինելով, ահա ատիկայ է Ապաշխարութիւն: (Թ)է որ չարութիւն ընելէն դադրիք ու բարութիւն ընել սորվիք, ան ատենը ապաշխարած կ'ըլլաք: (Թ)է որ զգաք թէ յանցաւոր և մեղաւոր էք, և թէ թողութիւն գտնելու մի միայն ճամբան՝ Վրիստոսի երթալով և անոր ապաւինելով ձեռք կը ձգուի, և ան ատենը խորին խոնարհութեամբ ինքզինքնիդ անոր ողորմութեան բազուկներուն մէջը ձրգէք, սրտանց փափաք ունենալով զինքը սիրելու և իրեն ծառայելու ձեր կենաց բոլոր օրերուն մէջ, ահա ատենք են ճշմարիտ Ապաշխարութիւն:

Կան ոմանք որ մեղքի վրայով միայն ցաւ զգալը ապաշխարութիւն կը սեպեն: Կ'ըսեն որ եթէ իրենց գէշ բնաւորութեանը վրայով շատ ցաւ զգան՝ ան ատենը ապաշխարած կ'ըլլան: Բայց ատիկայ միշտ ճշմարիտ չէ: Կարելի է որ երբեմն ցաւ կ'զգաք՝ չէ թէ Աստուծոյ առջև չարութիւն ըրած ըլլալնուդ համար, հապա վախնալնուդ՝ որ ձեր ծնողքը լսելով ձեզ պիտի

պատժեն : Ըսանկ ցաւ զգալը ապաշխարութիւն չէ : Արնայ ըլլալ որ ձեր մեղաւոր ըլլալուն վրայ շատ ցաւիք՝ չէ թէ մեղքը ինքնին գէշ ըլլալուն համար, հապա վախնալնուդ՝ որ ձեր մեղքերուն պատճառովը Ըստուած ձեզ պիտի պատժէ : Չեր տրտմութիւնը կրնայ առաջ գալ աս բանը խորհելէն թէ Ըստուած գիտէ ձեր մեղքերը . թէ որ գիտցած չըլլար, կամ ձեզ չպատժէր, կարելի է որ բնաւ պիտի չտրտմէիք ձեր մեղքերուն վրայ : Ըս տեսակ տրտմութիւնը ապաշխարութիւն չէ : Ընմա ձեզի մէկու մը վրայով պատմութիւն մը պիտի ընեմ՝ որ աս տեսակ տրտմութիւն ունեցաւ, սակայն իրեն բնաւ օգուտ չըրաւ : Պատմութիւնս Ըստուածաշունչէն է :

Ըտ դրքին մէջ կարգացեր էք Յիսուս Քրիստոսի մահուան պատմութիւնը՝ և կը յիշէք Յուդայի բրածները : Յուդա տասներկու աշակերտներէն մէկն էր : Թէպէտ և ինքը Քրիստոսի հետը կը պտըտէր և կը ձևացունէր թէ զանիկայ կը սիրէ, բայց տակաւին իր սիրտը Ըստուծոյ առջևը ուղիղ չէր : Ինքը շատ արծաթասէր էր և ստակ ձեռք ձգելու համար շատ խարդախութիւն կը բանեցունէր . Սուրբ Գիորքը կ'ըսէ թէ, գող էր : Ընիկայ ուրիշներուն ունեցածը կը գողնար և անտարակոյս շատ անգամ աս չարութիւնը բրած էր՝ դեռ միւս Ըռաքեալները չգիտցած . անոնք աղէկ մարդ մը կը կարծէին զինքը, և ինք ոչ ցաւ կ'զգար և ոչ ալ կը զղջար, մինչև որ իր բրած չարութիւնները յայանի եղան : Ինչպէս որ ուրիշ մարդիկ չարութեան մէջ առաջ կ'երթան՝ անանկ ալ Յուդան իր մեղքին մէջ առաջ երթալով գէշին գէշը եղաւ, ու ապաշխարութիւնէ բոլորովին հեռու մնաց : Յիսուս իր տասներկու աշակերտներէն մէկն էր :

շակերտներուն հետը վերջին Մեթրիքը ըրած ա-
 տենը, անոնց ըսաւ. «Չեզմէ մէկը զիս պիտի մատնէ».
 աս ըսելուն համար՝ անոնք շատ տրտմեցան և սկսեցին
 հարցունել թէ իրենցմէ ո՞վ աս չարութիւնը պի-
 տի ընէր : Մէկը ըսաւ, «Մի՞թէ ե՞ս եմ». և
 ուրիշ մը «Մի՞թէ ե՞ս եմ» : Ենոնք չէին գիտեր
 թէ ո՞վ պիտի ըլլայ ան բանը ընողը, և որովհետեւ
 Յուդայէն ՚ի զատ ամէնքն ալ կը սիրէին Յիսուսը՝
 չէին կարծեր թէ իրենցմէ մէկը ասանկ չարու-
 թիւն մը պիտի ընէ անանկ բարի ու գթած Տէ-
 րոջ մը : Իսկ չար մարդը նստած էր բարի մար-
 դոցը հետ : Յուդան էր ան չարը : Ենչափ
 անգամ չարութիւն ըրած էր և այնչափ պիղծ
 մարդ մը եղած էր, որ միշտ պատրաստ էր որ և
 իցէ չարութիւն մը ընել՝ մէկուն դէմ թեթեւ
 տհաճութիւն մը ունենալու պատճառով, և կամ
 քիչ մը ստակ ստանալու յոյսով : Ուստի գնաց
 շրէաներուն քովը, որոնք կ'ուզէին Յիսուսը
 սպաննել, ու ըսաւ. թէ որ քիչ մը ստակ տաք
 ինձի՝ ես ձեզի պիտի ցուցընեմ Յիսուսի եղած
 տեղը, անանկ որ գիշերով կրնաք զանիկայ բռ-
 նել : Ենոնք ալ խոստացան երեսուն կտոր ար-
 ծաթ տալ թէ որ Յիսուսը իրենց մատնէ : Ուս-
 տի ստակը առաւ և գունդ մը զօրքի առաջնոր-
 դութիւն ընելով՝ տարաւ զանոնք Յիսուսի եղած
 տեղը : Դամանակը գիշեր էր : Յիսուս ու իր
 բարի աշակերտներն ալ Վեթսէմանի պարտէզին
 մէջն էին, ուր որ Վրիստոս շատ անգամ իր ա-
 շակերտներուն հետ կ'երթար աղօթելու : Են գի-
 շերը Յիսուս մեծ խռովութիւն ունէր իր մտքին
 մէջ, որովհետեւ գիտէր որ մարդոց մեղքերուն
 համար իր մեռնելու ժամանակը հասած էր : Ես-
 տուծոյ աղօթք կ'ընէր սրտառուջ կերպով մը, ու

կ'ըսէր. «Մ'վ Հայր իմ՝ թէ որ կարելի է թող
 աս գաւաթը ինձմէ անցնի, բայց չէ՛ թէ ինչպէս
 որ ես կ'ուզեմ, հապա ինչպէս որ դուն կ'ուզես»:
 Անանկ նեղութեան մէջ էր որ իր քրտինքը ա-
 րիւնի մեծ կաթիլներու պէս էր: Արքոր Յուդան
 Յիսուսը զինուորներուն ցուցուց՝ անոնք բռնեցին
 զանիկայ ու տարին Վահանայապետին տունը, և
 անկէ չուաններով կապած խրկեցին զինքը Պի-
 ղատոսին՝ Հռովմայեցի կառավարչին. ան ատենը
 անգուժ զօրքերը սկսեցին զինքը ծաղրել, երեսը
 թուքներէ, ձեռքերով անոր զարնել՝ և դուրս փու-
 շէ պսակ մը գրին. ձաղկեցին զանիկայ, այսինքն,
 շատ մը չուաններէ շինուած խարազաններով ծե-
 ծեցին. Պիղատոս կը կարծէր թէ Յիսուս բարի
 մարդ մըն էր, բայց վերջապէս հրաման ըրաւ որ
 սպաննուի, — որ խաչուի, որն որ շատ անգուժ
 մահ մըն էր: Ան ատենը զօրքերը Յիսուսի ձեռ-
 քերը ու ոտքերը խաչափայտի մը վրայ դամեցին, ու
 բարձրացուցին զանիկայ, ու ինքը անանկ կախուած
 մնաց մինչև որ մեռաւ: Մ'հ նայէ ան տեսարանին, և
 տես Յիսուսը խաչին վրայ արիւնթաթախ ու մե-
 ռած. ատ մահը մեղաց պատարագ մըն է, ատ
 մահը մեղաց Վաւութիւն ըրաւ: 'Դուն՝ ես և
 բոլոր մեղաւորները հոն նայելու ենք թողութիւն
 գտնելու համար, և ոչ մէկը կրնայ փրկուիլ ա-
 ռանց Վրիստոսի Վաւաբար գործին ապաւինե-
 լու, և ոչ մէկը կրնայ փրկուիլ և յաւիտենական
 կեանք ժառանգել՝ առանց ան Ֆրկչին արժանա-
 ւորութեանը ապաւինելու, որ այնչափ նեղութիւն
 կրեց ու մեռաւ մեղ փրկելու համար: Ինչ որ
 ողորմութիւն գտնել կ'ուզես, անոր նայէ: «Յի-
 սուս Վրիստոսին արիւնը մեղ ամէն մեղքէ կը
 սրբէ»: Պէտք է որ զգաս թէ դուն կարօտ ես ան

Քաւչարար արիւնին, զգաս թէ յանցաւոր ու մեղաւոր ես և զգաս թէ ուրիշ ճամբայ մը չկայ՝ որով կարող ըլլաս Աստուծոյ բարկութենէն ազատիլ, բայց միայն Քրիստոսի երթալով և անոր արժանաւորութեանն ապաւինելով: Ըստ՝ Քրիստոսի խաչին տակն է ապաշխարութեան տեղը. հոս է կոտորած սիրտ մը՝ Աստուծոյ կամացը հնազանդող ու նորոգուած հոգի մը ստանալու տեղը. ուստի Քրիստոսի խաչին նայէ որ ճշմարիտ ապաշխարութեան գաս: Զէ թէ Յուդային զգացած տրտմութեանը պէս, որ կը ցաւէր իր ըրածներուն վրայ՝ բայց ինքզինքը Աստուծոյ առջևը չէր խոնարհեցուներ, հապա անանկ արտմութիւն զգաս «որ փրկութեան համար ապաշխարութիւն կը գործէ, որ զղջանալու բան չէ»:

Երբոր Յուդա տեսաւ որ Փրկիչը խաչը ելլելու վրայ է, սկսեց ցաւիլ իր ըրածին համար: Կարելի է թէ, երբոր առաջ մատնեց իր Տէրը՝ չկարծեց որ պիտի սպաննեն զանիկայ. և երբոր տեսաւ որ պիտի սպաննեն, շատ ցաւեցաւ որ զօրքերուն առաջնորդութիւն ըրած էր զանիկայ մատնելու: Բայց թէպէտև կը ցաւէր, սակայն ճշմարտապէս չապաշխարեց: Ինչպէս որ Աստուածաշունչը կը վկայէ, ինքը տեսակ մը ապաշխարութիւն ունեցաւ. կը ցաւէր որ իր չար բնաւորութիւնը իր վրայ մեծ չարիք բերաւ. գիտէր որ իր ըրած գործը շատ գէշ բան մըն էր, կ'զգար որ բոլոր մարդիկ զինքը յանցաւոր և գէշ մարդ մը պիտի սեպին: Գիտէր նաև որ պատժուելու արժանի է, և կը վախնար Աստուծոյ բարկութենէն: Աս բաներուն համար շատ կը ցաւէր, բայց ասոնք ճշմարիտ ապաշխարութիւն չեն: Թէ որ ճշմարտապէս ապաշխարած ըլլար՝ վաղելու Քրիստոսի

ոտքը իյնալու էր՝ քանի որ խաչափայտին վրայ կախուած կը կենար, և աղաչելու էր որ իրեն ներէ : Իայց փոխանակ աս բանը ընելու «գնաց ինքզինքը կախեց» : Թէ որ ճշմարտապէս ապաշխարած ըլլար՝ բարի մարդ մը ըլլալու էր , թողութիւն գտնելու համար շատ անգամ Մատուծոյ աղօթելու էր , և սկսելու էր ուրիշներուն բարութիւն ընել՝ ինչպէս որ միւս աշակերտները կ'ընէին . ջանալու էր մարդիկները մեղքէն և դժոխքէն ազատել : Մս բաները ընելուն տեղը՝ ինքը չար մարդ մը մնաց , և գնաց ինքզինքը սպաննեց : Մս վերջին ըրածը բոլորովին իր յանցանքը աւելցուց , և ցուցուց թէ իր ցաւը թէպէտև շատ էր՝ բայց ապաշխարութիւն չէր :

Մրդ , աս օրինակովը իմ ընթերցողներուս ամէն մէկը կրնայ տեսնել, որ մէկը շատ տրտմութիւն և մտքի խռովութիւն կրնայ ունենալ՝ առանց ապաշխարութեան : Մատուած ըսած է . Թէ որ չապաշխարէք՝ ձեր մեղքերուն համար ձեզ պիտի պատժեմ : Կրնայ ըլլալ որ մեղանչելով՝ սաստիկ տրտմիք Մատուծոյ ահարկու պատիժը կրելու վտանգին տակն ըլլալնուդ համար, և նոյն ժամանակը սիրէք մեղքը և մեղքի մէջ յարատևէք : Մս տեսակ տրտմութիւնը անօգուտ է , և ապաշխարութեան երևոյթն անգամ չունի : Արբ որ ճշմարտապէս ապաշխարէք՝ մեղքը պիտի ատէք , և պիտի ջանաք Մատուծոյ պատուիրանները պահել : Թէ որ Յուգա ճշմարտապէս ապաշխարած ըլլար՝ չէ թէ միայն իր չար գործքերը պիտի ատէր և ձգէր զանոնք իրմէն , հապա պիտի սիրէր իր Տէրը և հնազանդէր անոր պատուիրանքներուն : Թէ որ իր բոլոր սրտովը ապաշխարած ըլլար՝ իր կենաց մնացած օրերուն

մէջ բարի և բարեոյաշտ մէկը պիտի ըլլար, ինքզինքը պիտի չսպաննէր, որով բոլոր իր յանցանքներուն վրայ անձնասպանութեան յանցանքն ալ աւելցուցած ըլլար:

Սիրելի ընթերցողներս, Տիմա, թէ որ ասոնք զգուշութեամբ կարդացիք և վրան խորհեցաք, Տասկըցաք թէ ինչէ Մպաշխարութիւն: Ար տեսնէք որ ապաշխարելը աս է՝ չար գործքերը ինքնին չար ըլլալուն համար ձգել՝ և բարի գործքերը ինքնին բարի ըլլալուն համար գործել. և ասանկ ընել՝ որովհետև Մստուած ասիկայ կը պատուիրէ և այսպէս ընելը իրեն հաճելի է: Ի՛այց կը յուսամ թէ աս գրութիւնս չլմնցուցած՝ աւելի պիտի բացատրեմ աս նիւթը, և կը յուսամ որ դուք ալ աս գրքոյկին կարդալը չլմնցուցած՝ աւելի յստակ կերպով պիտի հասկընաք ապաշխարութեան ի՛նչ ըլլալը:

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ

Պատմութիւնն Մստուծէն — Կեղծ Մպաշխարութիւնն:

Տիմա երկու պատմութիւն պիտի ընեմ երկու տղայոց վրայով՝ որոնք իրարմէ շատ տարբեր էին, ինչպէս որ պիտի տեսնէք: Յակոբոս Քօլեան աշխոյժ և գործունեայ տղայ մըն էր, պայծառ և զուարթ միտքի մը տէր. խաղի ժամանակ ուրիշ տղայոց առաջնորդութիւն կ'ընէր. դպրոցին բոլոր աշակերտները երբոր խաղալու կ'երթային՝ կ'ուղէին որ Յակոբոսը իրենց հետն ըլլայ, որովհետև խաղերու մէջ շատ աշխոյժ էր և կենար անոնց

Համար խաղեր կարգադրել. և տակաւին կրնամք ըսել թէ զինքը չէին սիրեր, քանզի կ'ուզէր որ բոլոր տղաքները իրեն հնազանդին. ինքը շատ դիւրագրգիռ էր, և երբեմն խիստ սաստիկ կը բարկանար: Բայց իր ամենամեծ յանցանքն աս էր որ յաճախ իր ընկերները կը խաբէր, և շատ անգամ ալ սուտ կը խօսէր: Յակոբոսին դպրոց երթալու ճամբան՝ երկրագործի մը արախն քոչը կ'իյնար, որուն մէջ ժամանակ մը առատ ձմերուկ կար: Յակոբոսը շատ անգամ ցանգիւն կը նայէր ան ձմերուկները տեսնելու՝ քանի որ նոր կը մեծնային, և կը խորհէր որ հասունցած ատեննին անոնցմէ մէկ քանին առնէ: Աս երկրագործը բարի մարդ մըն էր, և իր ձմերուկները հասուննալէն ետքը թէ որ աս տղան իրմէն ուզելու ըլլար՝ պիտի տար: Բայց Յակոբոս կը խորհէր թէ ինքնիրեն կրնայ առնել, այսինքն գոյնալ: Ինքը գիտէր որ գողութիւնը շատ գեշ բան է, բայց կը խորհէր թէ մէկը պիտի չտեսնայ զինքը, և չէր խորհէր թէ Աստուած իր չարութիւնը տեսնելով՝ անոր համար զինքը պիտի պատժէ: Ինքը անանկ տղայ մըն էր՝ որ բնաւ չէր խորհեր Աստուծոյ, երկինքին ու դժոխքին վրայ. ինք միայն հոգ կը տանէր որ չարութիւն մը ըրած ատենը մարդիկ չիմանան:

Ա երջապէս ձմերուկները հասունցան: Իրիկուն մը մուտը կոխելէն ետքը Յակոբոսը ցանգիւն վրայէն անցնելով արտը մտաւ, և ձեռքերով որոնելով երկու մեծ ձմերուկ գտաւ՝ որոնք թւերուն տակը առնելով տարաւ իր հօրը շտեմարանը. հոն իր ուզածին չափ կիրաւ և մնացածը պահեց ուրիշ ժամանակի մը համար: Արկու իրեք օրուան մէջ բոլորը կերաւ և սկսեց

խորհիլ թէ՛ ինչպէս կրնայ մէկ քանի հատ ալ ձեռք ձգել: Երկրագործը հասկըցեր էր որ իր արտը մէկը մտած և ձմերուկները գողցած է, ինչու որ Յակոբոսը մուժ ժամանակ գետինը որոնած ատենը՝ ճիւղերուն վրայ կոխեր և զանոնք կտարտեր՝ ու ասանկով իր ըրածին նշանները թողուցեր էր: Երկրագործը գողին ո՛վ ըլլալը չէր գիտեր, բայց խորհեցաւ թէ գուցէ նորէն պիտի գայ. անոր համար որոշեց որ քանի մը գիշեր հսկէ՝ կարելի է բռնէ գողը:

Երկրորդ անգամին երբոր Յակոբոս գնաց և իր ձեռքը ձմերուկի մը վրայ դրաւ՝ լսեց որ մէկը կու գար, ուստի շուտով ձմերուկը փրցուց ու թակերուն տակը առնելով բոլոր իր կարողութեամբը փախաւ: Ինքը շատ ժիր տղայ մը ըլլալով ցանգին վրայէն ցաթկեց ու հեռացաւ երկրագործէն՝ որ շատ ծեր ու դանդաղ մարդ մըն էր: Իսկ երկրագործը այնչափ մտտեցած էր իրեն որ զինքը կրցաւ ճանչնալ: Յակոբոս մինչև տունը բոլոր ճամբան վաղելով կ'երթար, վախնալով որ երկրագործը իր ետևէն ինկած է. ու տուն հասնելուն ձմերուկը չկերաւ, հապա շտեմարանին մէջը պահեց ու գնաց պահեցաւ:

Հետևեալ առտուն կանուխ երկրագործը եկաւ Յակոբոսին հօրը քովը, և ըսաւ թէ. Քու տղադ իմ ձմերուկներս գողցաւ: Պարոն Քօլ շատ տրտմեցաւ լսելով որ իր տղան ասանկ դէշ յանցանք մը գործած է, և Յակոբոսը կանչելով հարցուց իրեն թէ՛ Լս բանը ըրած ես. Յակոբոսը պատասխանեց թէ՛ Չէ: Ինքը աս սուտը խօսեցաւ, ինչու որ կը խորհէր թէ երկրագործը պիտի չկրնայ իր գողութիւնը ապացուցանել, և այնչափ սուտ խօսելու սորված էր որ ու-

զած ատենը կրնար սուտ մը ըսել առանց մտքի խռովութեան: Երբոր Յակոբոսն ըսաւ թէ ինքը պտուղը գողցած չէ, հայրը երկրագործին ըսաւ: Դուն սխալած ես, կարելի է ուրիշ մըն է: Բայց երկրագործը գիտէր որ սխալած չէ. և այնչափ կը պնդէր տղուն յանցաւոր ըլլալը՝ որ հայրն ու տղան շատ բարկացան: Եւ շատ մը կռիւ ընելէն ետքը՝ երկրագործը կերպ մը խորհեցաւ որով բանը պիտի ստուգուէր և հայրն ալ համոզուէր թէ իր տղան յանցաւոր է: Ինքը կը խորհէր թէ Յակոբոսը ձմերուկը կերած չէ իրիկունը, և թէ որ փնտռուի կարելի է որ գտնուի: Ուստի սկսեց փնտռել, և քիչ մը ետքը գտաւ զանիկայ շտեմարանին մէջը պահած տեղէն. և չէ թէ միայն իրիկուան գողցած ձմերուկը գտաւ՝ հապա առջի գողցած ձմերուկներուն կեղևներն ալ գրտաւ: Ահա հոս է, ըսաւ երկրագործը՝ տղուն հայրը կանչելով, հոս է ձմերուկը՝ և ուրիշ ձմերուկներու ալ կեղևներ. ահա ապացոյց որ ես սխալած չեմ. քու տղադ է գողը: Պարոն Քօլը հիմա համոզուեցաւ թէ իր տղան ան բանը բրած է, և երկրագործն ալ առանց ուրիշ բան մը խօսելու գնաց իր աունը: Ետքը Պարոն Քօլն ու Յակոբոսը սկսեցին իրարու հետ խօսիլ հեռեեալ կերպովը.

Պարոն Քօլ. Տղաս, ես քեզ գողութեան և ստախօսութեան յանցանքի մէջ գտայ և շատ կը ցաւիմ որ դուն ասանկ չար ազայ մը եղած ես. դուն ալ կը ցաւիս ասոր համար:

Յակոբոս. Այո՛ հայր, կը ցաւիմ:

Պ. Ք. Ի՞նչ բանի համար կը ցաւիս:

Յ. Կը ցաւիմ որ երկրագործը հոս եկաւ և գտաւ որ ես գողցած եմ իր ձմերուկը. ու նաև

կը ցաւիմ որ քեզ տրտմեցուցի :

Պ. Վ. Թէ որ երկրագործը չգար ու ձմե-
րուկները չգտնուէր և թէ որ ես վշտացած չը-
լայի պիտի չցաւէի՞ր :

Յ. Չեմ գիտեր :

Պ. Վ. Յաւելու չէի՞ր որ չարութիւն ըրիր
և Մտուծոյ առջևը յանցաւոր եղար :

Յ. Չեմ գիտեր :

Պ. Վ. Պէտք է որ գիտնաս զաւակս թէ դուն
շատ չար տղայ մը եղած ես և զՄտուած բար-
կացուցած ես, ուստի պատժելու եմ քեզ քու
ըրած դէշութեանդ համար :

Յ. Ի՞նչ կայ, երկրագործը շատ ունէր, ես
միայն իրեք հատ առի :

Պ. Վ. Իայց մէկ հատ մը անգամ
գողնալու չէիր, թէ որ միայն մէկ հատ մը առ-
նէիր ան ալ գողութիւն էր, և գողութիւնը շատ
դէշ բան է թէ քիչ ըլլայ գողցածդ և թէ
շատ. ասկէ ՚ի վատ դուն ստութեան յանցանքին
ալ տէր ես, և նոյն սուտը շատ անգամ խօսե-
ցար. ատոր ի՞նչ պատճառանք կրնաս տալ :

Յ. Ես կը յուսայի որ դուն պիտի չիմանաս :

Պ. Վ. Մտանկ է. թէ որ ես իմացած չը-
լայի՞ անոր վրայո՞ւլ հոգդ պիտի չըլլա՞ր :

Յ. Չեմ գիտեր :

Պ. Վ. Ո՛հ զաւակս՝ որչափ խիստ և որչափ
յամառ ես չարութիւն գործելու մէջ, կը վախնամ
որ Մտուած պիտի պատժէ քեզ, որովհետև
ինքը ըսած է. « Իո՞րոր ստախօսներուն բաժինը՝
կրակով ու ծծումբով վառած լիճին մէջը պիտի ըլ-
լայ՞ » . պէտք է որ ինքզինքդ Մտուծոյ առջևը խո-
նարհեցունես և ապաշխարես :

Յ. Ա՛յո, կ'ապաշխարեմ :

Պ. Վ. Լազարեւելի ինչէ՞ն գիտես :

Յ. Որովհետեւ կը ցաւիմ :

Պ. Վ. Բայց պիտի ցաւէի՞ր թէ որ գողութիւնդ և ստախոսութիւնդ չյայտնուէր :

Յ. Չեմ գիտեր :

Պ. Վ. Ուրեմն զաւակս, դուն աս բանին վերայ ուղիղ զգացում՝ չունիս . դուն չէ թէ չար տղայ մը ըլլալուդ համար կը ցաւիս՝ հասկա քուկին չար գործքերուդ մէջ բռնուելուդ համար : Լսիկայ ճշմարիտ ապաշխարութիւն չէ . Լստուած գիտէր քու ըրած չար գործքերդ՝ երկրագործին և իմ ալ գիտնալնէս առաջ . և թէ որ ճշմարտապէս զղջայիր, աւելի զԼստուած բարկացունելուդ համար պիտի ցաւէիր՝ քան թէ մեր գիտնալուն համար :

Յ. Շատ աղէկ հայր, կը ցաւիմ որ Լստուած բարկացուցի :

Պ. Վ. Ինչո՞ւ համար կը ցաւիս որ Լստուած բարկացուցած ես :

Յ. Որովհետեւ կը վախնամ որ զիս պիտի պատժէ :

Պ. Վ. Ուրեմն, եթէ չվախնայիր որ Լստուած քեզ պիտի պատժէ, հոգդ պիտի չընէիր :

Յ. Ոչ. գուցէ հոգս պիտի չընէի :

Պ. Վ. Ուրեմն ճշմարտապէս չես ապաշխարեր, քու չարութեանդ համար չես ցաւիր, չար սիրտ ունենալուդ համար չես ցաւիր, քուկին գէշ բնաւորութեամբդ յանցաւոր ըլլալուդ համար չես ցաւիր, հասկա կը ցաւիս որ չար գործքերդ երևան ելան, և պատիժէ՛ն կը վախնաս . ասիկայ ճշմարիտ ապաշխարութիւն չէ . շատ կը ցաւիմ՝ քեզի համար զաւակս, քանզի մինչև որ ասկէ աւելի աղէկ զգացումներ չունենաս՝ Լստուած պիտի չնրէ քե-

զի, և քու բոլոր կենացդ մէջ օրէ օր աւելի գէշ պիտի ըլլաս, և մեռնելէդ ետքն ալ թշուառ պիտի ըլլաս յաւիտեան :

Աս կերպով քիչ մըն ալ խօսելէն ետքը, հայրը ըսաւ Յակոբոսին որ շիտակ երկրագործին երթայ և անկէ թողութիւն խնդրէ : Յակոբոսը չուզեց աս բանը ընել, և առջի բերանը մերժեց երթալը . բայց հայրը ըսաւ իրեն, թէ որ հիմա չերթաս քեզ սաստիկ կերպով պիտի պատժեմ : Յակոբոսը խորհեցաւ որ՝ երկրագործին երթալը պատիժ կրելէն աւելի դիւրին է . ուստի գնաց և թողութիւն խնդրեց, բայց յայտնի էր որ անախորժ և ակամայ կերպով ըրաւ աս բանը . խոնարհ չէր, և իր յանցանքին վրայով յարմար գգացումներ չունէր : Երկրագործը յայտնապէս հասկըցաւ ասանկ ըլլալը . բայց մարդասէր մաշդ մը ըլլալուն համար տղուն ըսաւ . Աս քեզի պիտի ներեմ, բայց թէ որ Աստուծոյ առջևը չխոնարհիս և ճրջմարտապէս չապաշխարես՝ Աստուած պիտի չներէ քեզի : Յակոբոսին հոգը չէր աս բանը, քանզի պատիժէն ազատուելու համար գնաց թողութիւն խնդրեց, և անկէ ազատուելէն ետքը՝ ալ ուրիշ բան իր հոգը չէր :

Երբոր Յակոբոսը նորէն դպրատուն գնաց՝ իր արդէն ունեցածէն աւելի տհաճելի բնաւորութիւն մը ունէր, իր երեսը կախ էր, բնաւ չէր ուզեր իր բորբոքած կիրքերը զսպել, և շատ անգամ իր ընկերներուն հետ գէշ կերպով կը վարուէր . ասկէ պարզապէս յայտնի էր որ ճշմարտապէս ապաշխարած չէր իր մեղքերուն վրայով, քանզի թէ որ անոնց վրայ ճշմարտապէս ապաշխարէր՝ բոլոր իր մեղքերուն վրայ ալ պիտի ապաշխարէր . առաջմանէ աւելի հեղ և խոնարհ պիտի ըլլար,

աւելի հեղահամբոյր և խաղաղասէր պիտի ըլլար, առջինէն աւելի պիտի սիրէր իր ընկերները և անոնք ալ զինքը պիտի սիրէին. բայց ասոնց և ոչ մէկը իր վրայ կ'երևար. ինքը ամէն բանի նկատմամբ պարզապէս առջինէն գէշ եղած էր:

Իոյր ընթերցողներս կը տեսնեն որ Յակոբոսը ճշմարտապէս չապաշխարեց, բայց տակաւին տրտում էր. այո շատ տրտում էր որ ձմերուկները գողցաւ և սուտ խօսեցաւ: Իր հօրը հետ խօսած ատենը շատ լացաւ ան բանին վրայով, և հաղարաւոր անգամ կ'ուզէր որ ըրած չըլլար ան բանը: Իայց իր արցունք թափելը՝ ըրած չարութեանը մէջ բռնուելուն համար էր. իր զղջալը յառաջ կու գար պատժուելու վախէն. ինքզինքը Լստուծոյ առջևը չխոնարհեցուց, և չաղօթեց որ «նոր սիրտ և ուղիղ հոգի» ստանար: Ինքզինքը իր հօրը առջևը չխոնարհեցուց՝ որն որ այնչափ տրտմեցուցեր էր, ոչ ալ երկրագործին առջևը՝ որուն փնաս տուեր էր. իր առջի ունեցած հպարտ և յամառ հոգին տակաւին իր մէջը կը պահէր: Ուրեմն ստոյգ է որ ճշմարտապէս ապաշխարած չէր:

Քմանք, թէ որ Յակոբոսին լալն ու կը ցաւիմ ըսելը տեսնելու ըլլային՝ պիտի ըսէին թէ ինքը ապաշխարած է. բայց մեղաւորի մը ապաշխարած ըլլալուն վրայով մեղի համոզուելու համար՝ տրտմութենէ և արցունքներէ՝ ի զատ ուրիշ ապացոյց պէտք է: Իր զգացումները և բնութիւնը փոխուած ըլլալու է. ինքը պէտք է որ նոր ստեղծուած մը ըլլայ ինչպէս որ Սուրբ Գիորքը կ'ըսէ. իր առջի մեղանչական զգացումները և վարքը ատելու է. ուղիղ վարմունք ունենալու է, սկսելու է սրտանց Լստուծոյ հնազանդիլ և անոր ծառայել. ան ատենը ապաշխարած կ'ըլլայ, և ոչ անկէ առաջ:

7682944

ՄԱՏԵՆՍ, ԴԱՐԱՆ

ՅԵՏԿԷ 84581

Գ Լ Ո Ւ Խ Գ

Պարտութիւն Երկրորդ — Ոչնչութիւն ապաշխարութիւն :

Իմա ուրիշ տղու մը վրայով պիտի պատմեմ՝ որուն անունը Սամուէլ էր, ո՛չ հայր և ոչ մայր ունէր. անոնք՝ իր մանկութեան ժամանակը մեռած ըլլալնուն համար ինքը բնաւ բան մը չէր յիշեր անոնց վրայով : Ինքը Սմիթ անունով շատ բարերար ազնուականի մը քովն էր որ զինքը առած իբրև իր որդին կը նայէր. Սամուէլը համեստ և ծանրաբարոյ տղայ մըն էր, խաղալը շատ չէր սիրեր և իր վարմունքին մէջ շատ արագաշարժ չէր. ոչ ալ այնչափ զուարթերես՝ որ իր ընկերութիւնը հաճելի ըլլայ : Աւրիշ տղաքները զինքը չէին սիրեր, որովհետև կ'ըսէին թէ երեսը կախ է և միշտ բանի մը վրայ կը խորհի : Ըսալ ըսելու է, որ ինքը դիւրաւ կը սրգոզէր, և դատան ու դիւրագրգիռ բնութիւն մը ունէր : Ըսյանցանքները ունէր, բայց իր դասերը շատ աղէկ կը սորվէր : Աւսմունքը շատ կը սիրէր և Աիրակի օրուան դպրոցի մէջ տրուած գիրքերը և ուրիշ ինչ գիրքեր որ կրնար ձեռք ձգել՝ շատ կը սիրէր կարդալ : Պարոն Սմիթ իր պարտէզը գեղձի մը ծառ ունէր, որ մէկ ամառ մը շատ առատ և գեղեցիկ գեղձերով լեցուած էր : Ինքը ուզելով որ բոլոր գեղձերը մնան մինչև որ հասունանան, պատուիրեց բոլոր իր ընտանեացը որ ծառէն մէկ հատ մը չփրօցունեն մինչև որ ինքը հրաման տայ : Սամուէլ միշտ պարտէզը կ'երթար և գեղձերուն կը նայէր քանի որ կը հասուննային և իրենց գոյները կը փոխէին : Երբոր սկսեցին գեղնիլ՝ շատ գեղեցիկ

կ'երևնային . և Սամուէլ շատ կ'ուզէր անոնցմէ
 հատ մը ուտել : Օր մը տեսաւ որ ծառէն մէկ
 հատ մը ինկած է , որն որ շատ աղւոր և խոշոր գեղձ
 մըն էր , ուստի առաւ ու կերաւ զանիկայ խորհե-
 լով թէ մեղք չէ անիկայ ուտելը՝ քանզի ծառէն
 չիւրցուց : Ենիկայ այնչափ անոյշ էր որ շատ կը
 փափաքէր ուրիշ հատ մըն ալ ուտելու , բայց աս
 անգամին ինքզինքը զսպեց և ծառէն ուրիշ հատ
 մը չիւրցուց . սակայն անկէ ետքը բոլոր օրը շա-
 րունակ գեղձին համը բերանն էր և կը խորհէր
 թէ որչափ անոյշ էր ան գեղձը և թէ որչափ ու-
 րիշ գեղեցիկներ կան ծառին վրայ : Երկուներէրբոր
 մուտքը կոխեց՝ Սամուէլը նորէն պարտեղը գնաց :
 Ենքնիրեն կը խորհէր որ եթէ մէկ քանի հատ առնէ՝
 մէկը պիտի չտեսնայ : Գիտէր որ շատ գէշ բան
 մըն է ատ ընելը , և երբեմն ալ կ'որոշէր որ ատի-
 կայ չընէ : Բայց քանի որ կը կենար ծառին քովը՝
 իր ախորժակը կը սաստկանար . վերջապէս փոր-
 ձութեան տեղի տուաւ , և միտքը դրաւ որ մէկ
 քանի գեղձ առնէ : Գետնէն գեղձերուն չկրնալ
 հասնելուն համար ծառին վրայ ելաւ : Օտուը
 քիչ մը շարժելով քանի մը հատ գետինը թա-
 փեցաւ . և որովհետեւ մուտք էր ու գեղձերը չէր
 կրնար տեսնել , ստիպուեցաւ ձեռքով որոնել , և
 ասանկով ետքն ալ շատ մը ծառէն վար թափեցաւ :
 Հիմա սկսեց ցաւիլ ծառը ելլելուն վրայ . քանզի այն-
 չափ գեղձ թափած էր գետինը որ շատ կը վախ-
 նար թէ Պարոն Սմիթը պիտի հասկընայ որ մէկը
 հոն մտած է : Բայց , խեղճ տղայ , ասկէ աւելի
 գէշ բան մը պիտի պատահի իրեն , քանի որ կը ջանար
 շուտով ծառէն վար իջնել՝ բոլոր իր ծանրութեամ-
 քը ճիւղի մը վրայ կոխեց՝ ու արդէն ճիւղը պտու-
 ղով բեռնաւորուած ըլլալով՝ մէկէն կոտրեցաւ և

ինքն ալ գետինն ինկաւ : Քիչ մը վնասուեցաւ՝ բայց իր վնասուելուն վրայ չէր խորհեր : Օ ինքը տրտմեցունող բանը աս էր որ իր ըրածին այնչափ նշանները թողուցած էր, որ անշուշտ գիտէր թէ անոնցմով Պարոն Սմիթ պիտի իմանայ թէ ինքն է յանցաւորը : Ինքը այնչափ տրտում էր որ մէկ գեղձ մը չկրցաւ ուտել, ամէնն ալ հանեց իր գրոպանէն ու գետինը թափեց : Յետոյ գնաց տուն ու քիչ մը ատենէն պառկեցաւ : Ըն գիշերը շատ ցաւալի գիշեր մըն էր Սամուէլին, չկրցաւ քնանալ, անկողինին մէջ շատ անհանգիստ էր և ինքզինքը կը մեղադրէր իր յիմարութեանը համար : Քանի որ ասանկ անհանգիստ պառկած էր և իր ինչ ընելիքին վրայ կը խորհէր, երբեմն կ'որոշէր որ առտու ըլլալուն պէս ելլէ ուղղակի երթայ Պարոն Սմիթին և իր ըրածները պատմէ, իր յանցանքը խոստովանի և անկէ թողութիւն խնդրէ : Թէ որ ասանկ ընէր շատ աղէկ պիտի ըլլար, բայց տակաւին աս բանը ընելու չափ բաւական զղջացած չէր. և երբեմն կը խորհէր որ պիտի չիմացուի թէ աս բանը ինքն ըրած է, և ասանկով պիտի ազատի յանցանքը խոստովանելու ամօթը կրելէն : Իր մտքին մէջը մեծ պատերազմ մը կար, շատ կուլար և իր աչքէն քունը փախած էր :

Երբոր առտու եղաւ՝ Սամուէլ իր անհանգիստ անկողինէն ելաւ : Թէ որ ելլելուն պէս Պարոն Սմիթին երթար և իր յանցանքը խոստովանէր ու իր տէրօջը հնազանդ ըլլալով բարի տղայ մը ըլլար, և իր մնացած օրերուն մէջը Լստուծոյ ծառայէր, ճշմարտապէս ասպաշխարած պիտի ըլլար. ու թէպէտև քիչ մը խորհեցաւ աս բանը ընել, բայց տակաւին ինքզինքը այնչափ խոնարհեցունելու պատրաստ չէր : Ար խորհէր թէ ամօթ է յանցան-

քը խոստովանիլը . և այսպէս թէպէտև շատ ցաւ կ'ըզար և շատ արցունք կը թափէր, բայց տակաւին ճշմարտապէս ապաշխարած չէր :

Պատահաշիկէն անմիջապէս ետքը Պարոն Սմիթ պարտէղը գնաց, և տեսաւ որ իր ծառին մէկ մեծ ճիւղը կոտրած է և շատ մը դեղձ գետինը թափած է : Ըսիկայ տեսնելը զինքը շատ տրտմեցուց և գրէթէ բարկացուց ալ : Տուն դարձաւ և ըսաւ թէ Սէկը դեղձերս գողցած և ծառը կոտրտած է : Սամուէլ կը դողար երբոր տիրոջը ձայնը կը լսէր և կը խորհէր որ եթէ իրեն հարցուի, ըսէ թէ ինքը չըրաւ աս բանը : Ո՛հ, ասիկայ շատ գէշ խորհուրդ մըն էր . ան ատենը չէր խորհեր թէ աս բանին համար սուտ խօսելը, դեղձերը գողնալու չափ կամ աւելի գէշ մեղք մընէր : Սամուէլ սուտ խօսելու սովորութիւն չունէր, բայց մէկ քանի անգամ խօսած էր և հիմա ալ որոշեց որ նորէն խօսի . ուստի երբոր Պարոն Սմիթ իր ընտանեացը ամէն մէկուն հարցուց թէ արդեօք անոնցմէ մէկը դեղձ առած է, և անոնք ամէնքն ալ ըսին թէ՛ Սէնք չառինք, Սամուէլն ալ ըսաւ թէ ինքն ալ առած չէ : Թէ որ Պարոն Սմիթ զգուշութեամբ Սամուէլին երեսը նայած ըլլար, պիտի հասկընար թէ յանցաւորը ան է, ինչու որ խօսած ատենը ամբնջէն երեսը կը կարմրէր և իր յանցաւոր ըլլալուն նշանները իր երեսին վրայ կը նկարուէին : Բայց որովհետև Սամուէլ գրէթէ միշտ բարի տղայ մըն էր և իր տէրը զինքը ստութեան մէջ բռնած չէր, խորհեցաւ թէ ուրիշ մէկը ըլլալու է : Իր ընտանիքին հարցուց թէ, Ո՛վ կը կարծէք որ աս բանը ըրաւ : Ըմենուն կարծիքը թուովմասին վրայ գնաց, որ իրենց դրացիներէն մէկուն տղան էր, և շատ անգամ ասանկ բաներու մէջ բռնուած էր :

Քիչ մը ատեն Սամուէլ ուրախացաւ իր ըրածը չյայտնուելուն համար : Բայց սենեակէն շուտով դուրս ելլելով , երբոր ինքնիրեն առանձին մնաց՝ իր սիրտը շատ տակնուվոյ կ'ըլլար : Իր սուտ խօսիլը առջի ըրած յանցանքին չափ իրեն ցաւ կուտար : Սինչև կէս օր իր զգացումները զինքը շատ տանջեցին : Երբեմն ինքզինքը արդարացունելու կը ջանար , բայց գիտէր որ արդարացունելու պատճառ չունի , և աս ինքզինքը արդարացունելու ջանք ընելովը , ինքը իր աչքին առջևը աւելի դէշ երեցաւ : Սէկ մը խորհեցաւ իր օտուժիւնը սա կերպով արդարացունել , ըսելով թէ , «Պարոն Սմիթ հարցուց թէ դուն առի՞ր դեղձերը . ես ըսի , ոչ . աս իրաւ է . ես անոնց և ոչ մէկը առի , ինչու որ ամէնքն ալ ծառին տակը ձգեցի» : Բայց աս խորհուրդը միայն քիչ մը ատեն իր սիրտը հանդարտեցուց , ինչու որ ինքը գիտէր որ իր գրպանը դեղձով լեցուցած էր ու միայն ճիւղը կոտրելուն համար զանոնք թափեց ծառին տակը : Ինքը գիտէր և կ'զգար որ յանցաւոր է , և բան մը չկար որով կարող ըլլար իր միտքը հանդարտեցունելու . բոլորովին անհանգիստ և թշուառ էր :

Կէս օրին երբ որ Պարոն Սմիթ և իր դրացիներէն մէկ քանիները կեցած կոտորած դեղձի ծառին կը նայէին , տեսնելով որ թփովմաս և իր հայրը միատեղ կուգան , կանչեցին զանոնք պարտեղը , և թփովմասին դէմ գանգատ ըրին ծառին կողոպտուելուն համար : Թփովմաս՝ ինչպէս որ իրաւունքով կըրնար , աս գանգատին դէմ դրաւ ու ըսաւ թէ՛ Ես չեմ ըրած : Բայց ան տեղը կեցողներէն մէկը ըսաւ թէ , Ես առջի օրը տեսայ որ թփովմասը ցանգէն ծառին կը նայէր : Ես վկայութիւնը և ուրիշ ատեն ալ շատ անգամ գողութեան և ուրիշ չարութեան

մէջ բռնուած ըլլալը , ամենուն խորհիլ տուաւ թէ
 Թովմասն է գողը : Ուստի հայրը մեծ փայտ մը
 առաւ և սաստիկ ծեծ մը տուաւ Թովմասին :
 Սամուէլ տեսաւ Թովմասին ծեծուիլը և զգալով
 որ ինքն էր ան ծեծին արժանի եղողը , առջինէն
 շատ ապերջանիկ եղաւ : Երբոր Թովմասին պատ-
 ժուիլը կը տեսնէր , գրէթէ որոշեց որ երթայ ա-
 նոնց ու խոստովանի , թէ ես եմ՝ յանցաւոր տղան՝
 Թովմասը չէ , և ասանկով ազատէ զանիկայ : Բայց
 տակաւին աս բանը ընելու չափ խոնարհած չէր :
 Ուստի առանձին տեղ մը գնաց և սկսեց իր յան-
 ցանքին և Թովմասին պատժուելուն համար լալ :
 Բայց տակաւին ասիկայ ապաշխարութիւն չէր ,
 ինչու որ իր ճանչցած պարտաւորութիւնը 'ի գործ
 չէր գնէր : Եսիկայ ապացոյց մըն էր թէ ինքը
 տակաւին ապաշխարած չէր , քանզի դիտնալու էք
 թէ ամէն ճշմարիտ զղջացեալը իր ամէն պարտա-
 վորութիւնները կը կատարէ :

Սամուէլ աս գիշերը առջի գիշերուրնէ աւելի
 անհանգիստ էր . բնաւ քունը չտարաւ , ինչու որ
 կ'զգար թէ հիմա առջինէն աւելի յանցաւոր է :

Գիշերը պառկելու դնաց կոտրած սրտով մը .
 երբոր պառկած տեղը շատ անհանգիստ էր և կու-
 լար , նոյն միջոցին իր կենացը մէջ ամէն իր ըրած չար
 գործքերը միտքը եկաւ . իր ունեցած բոլոր չար
 զգացումները և վարմունքները սկսեցին մէկիկ մէ-
 կիկ իր մտքին առջևէն անցնիլ : Եսկէ առաջ
 ինքզինքը բարի տղայ մը կը սեպէր և չէր կարծեր
 թէ մեծ մեղաւոր մըն է . բայց հիմա իրեն անանկ
 կ'երևար , թէ իր բոլոր կենացը մէջ իր գործը
 միայն չարութիւն է եղեր : Իմացաւ որ իր սիր-
 տը չարութիւնով լեցուն է եղեր : Բանի որ ան-
 հանգիստ և ապերջանիկ իր անկողինին վրայ պատ-

կած էր, Մատուածաշունչին սա խօսքը միտքը եկաւ, որ կ'ըսէ. «Մբարիշտները ալէ՛ծուփ ծովու պէս են, որ չկրնար հանգարտիլ, որ անոր ջուրերը՝ տիղմ ու ցիխ դուրս կը նետեն, ամբարիշտները խաղաղութիւն պիտի չունենան, կ'ըսէ իմ Մատուածս»: Սամուէլ զգաց թէ ասոնք ամենը ճշմարիտ են: Խորհեցաւ թէ որչափ անգամ անհնազանգ գտնուած է, խոժոռած ու բարկացած է: Յիշեց որ առաջ սուտ խօսեր էր, և գիտէր որ իր կենացը բոլոր սրերուն մէջ Մատուծոյ զէմ անհնազանգ գտնուած էր: Աս խորհուրդները զինքը շատ տակնուվրայ ըրին: «Որչափ յիմար և չար գտնուեցայ», ըսաւ ինքը. «ես բռնաւ չէի խորհեր առաջ թէ ասանկ մեղաւոր մըն եմ»: Աորէն սկսեց իր վերջին բրածններուն վերայով խորհիլ: Ար խորհէր գեղձի ծառին վրայ, իր անհնազանգութեանը և գողութեանը վրայ: Ար խորհէր իր խօսած ստույթեանը վրայ. նաև կը խորհէր թուփմասին պատժուելուն վրայ: Իրեն կը թուէր որ նորէն թուփմասին լայուն ձայնը իր ալանջին կը հնչէր: Իր սիրտը նեղութիւնով լեցուն էր, ալ չկրցաւ համբերել: «Ախտի խոստովանիմ». ըսաւ. «պիտի ըսեմ Պարոն Սիթին թէ, ես եմ գեղձերը գողցողը և ծառը կոտրողը. պիտի ըսեմ իրեն թէ, ես սուտ խօսեցայ. պիտի երթամ թուփմասին ու անկէ ներում խնդրեմ»:

Հիմա Սամուէլ ինքզինքը խոնարհեցուցած է. հիմա ուղիղ կերպով սկսած է իր ապաշխարութիւնը: Մտիկայ չէ թէ միայն խօսքով ըսաւ՝ հապա սրտով ալ որոշեց, որ առտուան լոյսը բացուելուն պէս աս բանը ընէ: Հիմա իր սիրտը խաղաղութեան մէջ էր. թէպէտև իր վարքը իրեն առջինին պէս գէշ կերևար, բայց տակաւին հիմա

որոշած է ան բանը ընել որ ինքը գիտէր թէ ընելու պարտաւոր է: Ըստ ժամանակին այնչափ չէր խորհեր թէ արդեօք Պարոն Սմիթ պիտի ներէ իրեն, կամ թէ արդեօք Ըստուած պիտի ներէ իրեն. բայց որոշեց իր յանցանքը խոստովանիլ և իր մեղքերը ձգել: Ըստ բանը քիչ մը իր սիրտը հանդարտեցուց, և գրեթէ առտուան մօտ քիչ մը քնացաւ:

Ըստուանց կանուխ ելաւ և իր անկողինին քովը ծնկան վրայ գալով խոստովանեցաւ իր յանցանքը, և այնպէս Ըստուծոյ աղօթեց՝ որ առաջ բնաւ ան կերպով աղօթած չէր: Հոն քանի որ Ըստուծոյ առջև ծնկան վրայ եկած էր, նորէն որոշեց որ բոլոր ան բաները ընէ՝ որ գիտէր թէ ընելու պարտաւոր է, և Ըստուծմէ օգնութիւն խնդրեց որ աս որոշումը իր բոլոր կենացը մէջ պահէ: Ըստիկայ ապաշխարութիւն էր: Ետքը գնաց Պարոն Սմիթին սենեակը, և զանիկայ տեսնելուն պէս, գնաց անոր օտքերուն առջևն ինկաւ, և ըսաւ. «Ես եմ դեղձերը գողցողը. ես եմ ծառը կտորողը. ես՝ իմ ըրածներս ծածկելու համար սուտ խօսեցայ. ես էի յանցաւորը (ժողովասը՝ չէր)»: Պարոն Սմիթ շատ զարմացաւ, բայց երբ որ կը տեսնէր Սամուէլին խոնարհութիւնը և ճշմարիտ ապաշխարութիւնը, ըսաւ. «Պիտի ներեմ՝ քեզի, տղաս»: Սամուէլ իր ըրած չարութիւնը այնչափ մեծ կը սեպէր որ յոյս չունէր թէ պիտի ներուի: Դժուարաւ կրնար խորհիլ որ Պարոն Սմիթ անանկ շուտով պիտի ներէր իրեն. կ'զգար թէ պատժուելու արժանի է, և իր յանցանքին համար պատժուելու հաճութիւն ունէր: Սակայն շատ ուրախացաւ ներման խօսքերը լսելով, և միտքը դրաւ որ առջինէն աւելի պիտի Պարոն Սմիթը և անոր մէկ մըն ալ անհնազանդ չըլ-

լայ : Բոլոր ընտանիքը երբոր Սամուէլին ապաշխարութիւնը կը տեսնէին՝ շատ կ'ուրախանային և ամէնքն ալ կատարեալ ներում տուին իրեն :

Ետքը Պարոն Սիթէն հրաման ուղեց Սամուէլը՝ որ նախաճաշիկէն առաջ երթայ Թովմասը տեսնէ, և Պարոն Սիթէ հրաման տուածին պէս, ինքը աճապարելով վազեց Թովմասին տունը, ու երբոր զանիկայ տեսաւ՝ ըսաւ իրեն . «Նսգիտէի որ դեղձերը դուն առած չէիր . և շատ կը ցաւէի երեկ երբոր կը տեսնէի քեզ որ կը պատժուէիր . որովհետև յանցաւորը ես էի» : Թովմասին երեսը շատ կախ էր , բայց Սամուէլ քանի մը անգամ խնդրեց իրմէն որ իրեն ներէ . ըսելով թէ միշտ կրցածին չափ իրեն աղեկութիւն պիտի ընէ : Ըն առենը տուն դարձաւ , ու ճամբան մինակ գացած ատենը՝ Ըստուծոյ աղօթք կ'ընէր որ Քրիստոսի համար իրեն ներէ և զինքը բարի և բարեպաշտ տղայ մը ընէ :

Պատճառ ունինք հաւատարու թէ Ըստուած Սամուէլին աղօթքները լսեց և իրեն պատասխան շնորհեց , քանզի ինքը շատ փոխուեցաւ , և անկէ ետքը ամէն բանի նկատմամբ լաւագոյն տղայ մը եղաւ : Կը յիշէր իր Ըստուծոյ ըրած խոստմունքը , որ իրեն պարտաւորութիւն ճանչցած ամէն բաները կատարէ : Սկսեց առջինէն աւելի կարգալ իր Ըստուածաշունչը , և որչափ որ կը կարգար Սուրբ Գիրքը՝ այնչափ աւելի կը սիրէր զանիկայ : Օրը երկու կամ իրեք անգամ Ըստուծոյ աղօթք ընելով կ'անցունէր : Իր բնութիւնը առջինէն շատ աղէկ էր , աւելի զուարթ և երջանիկ էր , և իր աշակերտակիցներն ու ճանչուորները զինքը աւելի կը սիրէին : Բանի մը ամիսէն ետքը խորհեցաւ որ պարտաւոր է Տէր Յիսուս Քրիստոսին հնազանդիլ , կրօնքին հրապարակական դաւա-

նութիւնը տալով և մարդոց առջևը Վրիստոսը խոստովանելով : Այսպէս ինքը եկեղեցիին հետ միացաւ և անկէ ետքը սկսեց անանկ անմեղ և Աստուածապաշտ կեանք մը վարել՝ որ ամէն մարդիկ կը հաւատային թէ ինքը ճշմարիտ Վրիստոնեայ մըն է :

Սիրելի ընթերցողներս, հոս կը տեսնէք թէ ճշմարիտ ապաշխարութիւնն ի՞նչ է : Կը տեսնէք որ ապաշխարութիւնը մեղքերը խոստովանելով և զանոնք մէկդի ձգելով կ'ըլլայ . կը տեսնէք որ երբոր մէկը կ'ապաշխարէ, խոնարհ կ'ըլլայ . իր յանցանքը խոստովանելու չամչնար . կը տեսնէք նաև որ երբոր մէկուն միտքը մէկ մեղքի մը վրայ ապաշխարելու վիճակին մէջը կը մտնէ , ան անձը բոլոր իր մեղքերուն վրայ կ'ապաշխարէ : Աս վերջին բանը կ'ուզեմ որ միշտ ամէն մէկերնիդ յիշէք : Հատերը ինքզինքնին կը խաբեն աս բանին վրայով : Անոնք կը կարծեն թէ չարութեան մը վրայ քիչ մը ցաւելով և անիկայ նորէն չընելու որոշումը ընելով ապաշխարած կ'ըլլան , քանի որ ուրիշ զգացումներնին և բնութիւննին ամենեկին փոխուած չէ : Ասանկ պարագաներու տակ պարզապէս յայտնի է որ ան մէկ մեղքին վրայ ալ ապաշխարած չեն . քանզի թէ որ ճշմարտապէս ապաշխարած ըլլային՝ անշուշտ անանկ մտքի վիճակ մը պիտի ունենային որ պիտի առաջնորդէր զանոնք բոլոր իրենց մեղքերուն վրայ ապաշխարելու : Այսպէս էր Սամուէլին մտքին վիճակը . ինքը առաջ ապաշխարեց ծառը կողոպտելուն և անոր համար սուտ խոսելուն վրայ : Բայց իր սիրտը խոնարհ և ապաշխարեալ վիճակի մը մէջ մանալուն պէս բոլոր իր մեղքերուն վրայ զղջաց . և իր բոլոր զգացումները և բնութիւնները , ունակութիւնները բոլորովին փոխուեցան . իր մտքին ապաշխարեալ վիճակը կը

ցուցընէր թէ, Սուրբ Գիորգին ըսածին պէս «Եւ որ
արարած մըն էր» :

Ուրիշ բան մըն ալ կայ որ կ'ուզեմ թէ իմ ըն-
թերցողներուս ամէն մէկը յիշէ, որ է աս . երբոր
մէկը կ'ապաշխարէ՝ պատրաստ ըլլալու է իր բոլոր
պարտաւորութիւնները կատարելու : Ասիկայ ամե-
նահարկաւոր խորհուրդ մըն է որն որ շատ անգամ
վերը յիշեցի այլ և այլ խօսքերով, և նորէն աս
գիրքը չմնացած պիտի յիշեմ : Շատերը կան
որ կը խորհին թէ ապաշխարած են մէկ մեղքի մը
վրայ, կամ բոլոր իրենց մեղքերուն վրայ, քանի
որ զանց կ'ընեն իրենց շատ պարտաւորութիւնները :
Անոնք կրօնքին ամէն պարտաւորութիւնները չեն
պահեր, հազիւ թէ Սուրբ Գիորգը կը կարդան, չեն
աղօթեր, չեն ուղեր Փրկչին պատուէրները պահել .
Աստուած ավախ և քրիստոնեայ կեանք մը չեն վարեր :
Աւտակաւին կը կարծեն թէ շատ անգամ ապաշխա-
րած են : Այլ, ասանկ չէ . կը խաբեն ինքզինքնին . թէ
որ մէկ մեղքի վրայ ապաշխարած ըլլային՝ ամենուն
վրայ ալ պիտի ապաշխարէին . թէ որ մէկ մեղքի
մը վրայ ապաշխարած ըլլային՝ պիտի հնազանդէին
Աստուծոյ՝ կրօնական պարտաւորութիւնները կա-
տարելով . թէ որ զղջացեալ սիրտ մը ունենային՝
պիտի ջանային ան բաները ընել որ գիտեն թէ ը-
նելու պարտաւոր են :

Գ Լ ՈՒ Խ Դ

Մարտիրոսի արձանագրութիւններ — Պետրոս :

Սիմա երկու տղայոց պատմութիւնները լըմընցունելով, նորէն Մտուածաշունչը ձեռքս առնելով ձեզի Պետրոսին, Գաւիթին և անառակ որդիին ապաշխարութեանը վրայով քիչ մը տեղեկութիւն տամ : Մտուածաշունչի պատմութիւնները ամէն ուրիշ պատմութիւններէն գերազանց են, ինչու որ Մտուած մէ տրուած են մեզի : Սաղմոսին մէջ ըսուած է թէ Մտուածոյ խօսքը «Վա՛նորքերուս ճրագ է, ու իմ շաւիղներուս լոյս» : Ըն մեզի ճշմարտապէս կը սորվեցունէ թէ ինչ բանի հաւտալու ենք, ինչ զգացումներ ունենալու ենք և ինչ գործ գործելու ենք : Ըն մեզի պարզապէս կը սորվեցունէ ճշմարիտ ապաշխարութեան ինչ ըլլալը և կը սորվեցունէ նաև թէ բարեպաշտ մարդիկ ապաշխարած ատեննին ինչպէս կը գործեն և ինչ զգացումներ կ'ունենան :

Պետրոսի պատմութենէն պիտի սկսիմ : Գիտէք որ Պետրոս Յիսուս Քրիստոսի տասներկու աշակերտներէն մէկն էր . ան երբեմն կեփաս երբեմն Սիմոն և երբեմն Սիմոն Պետրոս, բայց աւելի շատ անգամ Պետրոս կոչուած է : Ինքը Յովնանին որդին էր, և Ընդրէաս իր եղբայրն էր . իր բնակած քաղաքը Բեթսայիգա էր . որ Գալիլեայի ծովին եզերքը շինուած քաղաք մըն էր, որ ան ծովը երբեմն Տիբերիայի ծով և երբեմն Գեննէսարէթի լիճ կ'ըսուի : Պետրոս ձկնորս մըն էր : Օր մը մեր Տէրը աս ծովին եզերքը պտըտելով՝ տեսաւ երկու եղբայրները Պետրոսը և Ընդրէասը :

սը, որ ձուկ բռնելու համար ծովը ուռկան ձգած էին: Յիսուս ըսաւ անոնց. «իմ ետեէս եկէք, ու ձեզ մարդոց որսորդ ընեմ»: Բսել կ'ուզէր թէ Մատարանը քարոզելու պաշտօնեաներ պիտի ընէր զանոնք. որոնց միջոցովը մարդիկ Մատուծոյ թագաւորութեանը մէջ պիտի հաւաքուէին: Մտերկու եղբայրները անմիջապէս թողուցին իրենց ուռկանը ու Վրիստոսի ետեէն գացին: Բոլոր մարդիկ և մանաւանդ երիտասարդները երբոր Վրիստոսի երթալու կը հրաւիրուին, աս երկու եղբայրներուն պէս ընելու են. անմիջապէս Վրիստոսի հետեւելու են. այսինքն Վրիստոսնայ ըլլալու են, և աս է ան բանը որ բոլոր իմ ընթերցողներուս համար կ'ուզեմ:

Պետրոս ջերմ զգացմանց տէր, աճապարող և անհամբեր մարդ մըն էր. եռանդոտ էր, այսինքն, ջերմ, գործունեայ և նախանձաւոր էր. և Վրիստոսի կրօնքին հեղ և խոնարհ հոգին կատարելապէս ստանալէն առաջ բնութեամբ և գործքով շատ յանդուգն էր. շատ անգամ սխալմունքներ կ'ընէր: Էիմա պիտի պատմեմ ձեզի իր ըրած մէկ մեծ յանցանքը, ու ինչպէս անոր վրայ զղջալով բարի ու սուրբ մարդ մը եղած ըլլալը: Բայց առաջ պէտք է որ պատմեմ Փրկչին Պետրոսին ըրած բարերարութիւնը, որով կարող պիտի ըլլաք հասկընալ թէ ասանկ բարերար Փրկիչ մը ուրանալը որչափ մեծ յանցանք մըն է:

Յիսուս Պետրոսին բարութիւն ըրաւ, զանիկայ իրեն հեակող ըլլալու կանչելովը. քանի որ կրնար անոր քովէն անցնիլ՝ երթալ ուրիշ մը կանչել: Վրիստոսի աշակերտ ըլլալը մեծ արտօնութիւն մըն է, և ասանկ մեծ արտօնութիւն մը վայելող մէկուն յանցանքը աւելի մեծ կ'ըլլայ՝ երբոր չա-

րութիւն մը գործէ , քան թէ ուրիշ մէկունը որ բնաւ աշակերտ եղած չէր : Հոս կ'ուզեմ որ իմ ընթերցողներս աս բանը մտքերնին պահեն , թէ իրենց մեղքերը աւելի մեծ պիտի սեպուին քան թէ հեթանոսներունը որոնք Մատուածաշունչ չունին և բնաւ բան մը լսած չեն փրկչին վրայով : Ղուք շատ անգամ կարդացած էք Փրկչին պատմութիւնը , և անոր հետևող ըլլալու կանչուած էք : Աիրակի օրուան դպրոցներ և քարոզի ժողովքներ ունիք , քարոզիչներ և վարժապետներ ունիք՝ որոնք միշտ կը յորգորեն զձեզ որ ապաշխարէք : Ղուք շատ մեծ արտօնութիւններ կը վայելէք . և թէ որ մեղք գործելով չապաշխարէք , ձեր յանցանքը հեթանոսներուն յանցանքէն աւելի պիտի ըլլայ : Մտքանն էր , որ Պետրոսին յանցանքը աւելցուց . որովհետև ինքը կանչուած էր Քրիստոսի ընտանիքին մէկ անդամը ըլլալու . շատ քարոզութիւններ լսած էր , շատ բարի օրինակներ տեսած էր իր Տէրովմէն . բայց ամէն աս բաներուն վրայ ուրացաւ Տէրը , և ո՛հ ո՛րչափ մեծ մեղք մըն էր ան :

Քրիստոս նաև Պետրոսին բարութիւն ըրաւ՝ զինքը Տակոբոսին և Յովհաննէսին հետ մէկտեղ ընտրելով՝ որ այս ինչ ատենը և այն ինչ տեղը իր հետը ըլլան , քանի որ մէկալ աշակերտները թոյլտուութիւն չունէին նոյն տեղը ըլլալ : Ըն ատենները անոնք շատ երևելի բաներ լսեցին ու տեսան որ մէկալ աշակերտները չլսեցին ու չտեսան : Պետրոս ան իրեքին մէկն էր՝ որոնք Քրիստոսի հետը լեռը գացին . և ան տեղը «Ընոնց առջևը այլակերպեցաւ , ու իր երեսը փայլեցաւ արեգակի պէս , ու իր հանդերձները ձերմկցան լուսոյ պէս : Եւ ահա երևցան անոնց Մովսէս ու Եղիա , ու իր հետը կը խօսէին : Պատասխան առաւ Պետրոս ու ըսաւ Յի-

տուսին . Տէր աղէկ է որ հոս կենանք . թէ որ կ'ուզես , իրեք խրճիթ շինենք հոս , մէկը քեզի՝ և մէկը Մովսէսին՝ ու մէկը Աղիային : Եւ քանի որ անիկայ կը խօսէր , ահա լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ հովանի եղաւ . և ահա ամպէն ձայն մը եկաւ՝ ըսելով . Ետիկայ է իմ սիրելի Որդիս , որուն հաւնե՛ր եմ . ատոր մտիկ ըրէք" : Պետրոսին ան տեղը ըլլալը մեծ արտօնութիւն մըն էր իրեն . ինքը ըսաւ . "Տէր՝ աղէկ է որ հոս կենանք" . աս բանին համար պէտք էր աւելի սիրել իր Տէրը . և աս բանն ալ աւելցուց իր ըրած ուրացութեան յանցանքը : Իրօք այսչափ պատիւով և բարերարութեամբ Քրիստոս իր հետը վարուելէն ետքը , պէտք էր որ իր բոլոր աշակերտակիցներէն աւելի սիրէր զանիկայ . և որչափ մեծ մեղք մըն էր անոր , այսչափ բաներէն ետքը , "չեմ ճանչնար զանիկայ" ըսելը :

Էիմա ձեզի պիտի պատմեմ՝ ան բաներուն վերայով որոնք որ պատահեցան ան գիշերը որ Պետրոս իր Տէրը ուրացաւ : Են գիշերը շատ ահաւոր գիշեր մըն էր . և անանկ բաներ եղան որ յաւիտեանս պիտի յիշուին : Իրիկունը Քրիստոս և իր աշակերտները մէկտեղ վերջին ընթրիքը կերան : Քանի որ կ'ուտէին . Յիսուս ըսաւ , Ձեզմէ մէկը զիս պիտի մատնէ : Ես խօսքին համար ամէնքն ալ զարմացան և խիստ շատ վշտացան . և Պետրոս աչք ըրաւ Յովհաննէսին , որ Յիսուսի քովը նստած էր , հարցունելու թէ աս բանը ընողը ո՞վ է : Յովհաննէս հարցուց՝ և Յիսուս Յուդան ցուցուց : "Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին , Յիսուս հաց առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց , և տուաւ աշակերտներուն՝ ու ըսաւ . Ե՛րէք՝ կերէք , աս է իմ մարմինս : Եւ գաւաթը առաւ՝ զոհացաւ , ու տուաւ անոնց՝ և

ըսաւ. Մամենքդ ալ խմեցէք ասկէ : Ինչու որ ասիկայ է իմ արիւնսնոր ուխտի, որ շատերու համար կը թափուի մեղաց թողութեան համար” : “Մսիկայ ըտէք զիս յիշելու համար” : Եւ կերպով Տերունական Րնժրիքը հաստատուեցաւ. և պատուիրուած է բոլոր բարեպաշտ մարդոց, որ անոր մասնակից ըլլան Տէրոջը մահը յիշելով : Երբոր Րնժրիքը վերջացաւ, Յուդան զատուեցաւ Յիսուսի և անոր աշակերտներուն ընկերութենէն, ասիկայ վերջին բաժանումն էր, ալ նորէն չմիացաւ անոնց հետ : Գնաց քահանայապետին պալատը և խոստացաւ, որ Յիսուսը մատնէ իր թըշնամիներուն :

Յուդան երթալէն ետքը երկար ժամանակ Յիսուս խօսեցաւ իր աշակերտներուն հետը : Եւ որովհետև ասիկայ էր իր մեռնելէն առաջ անոնց հետը ըրած վերջին խօսակցութիւնը, իր խօսքերը շատ թանկագին երևցան անոնց : Եւ արդարև “Երբէք մէկը աս մարդուն պէս խօսած չէ” : Թէ որ կ’ուզէք դուք ալ իմանալ Յիսուսի խօսակցութիւնը, կարդացէք Յովհ. ԺԴ, ԺԵ, և ԺԶԻԴ գլուխները : Են ատենը աղօթք ըրաւ անոնց հետը, և իր ըրած աղօթքը գրուած է ԺԵԻԴ գլխուն մէջը : Բայց թէպէտև Յիսուս կը խօսէր և կ’աղօթէր ամենաօգտակար և ազդու կերպով, տակաւին ինքը տրտմութեամբ լեցուն էր : Եւ աշակերտներէն մէկը գացած էր զինքը մատնելու, և ինքը գիտէր որ մէկալներն ալ զինքը պիտի ձրգէին ու փախչէին իր թշնամիները զինքը բռնելնուն պէս : Բնաւ անոնց, “Դուք ամենքդ աս գիշեր իմ վրայովս պիտի գայթակղիք” : Սակայն Պետրոս ըսաւ անոր “Թէպէտ ամենքն ալ քու վրայովդ գայթակղին բայց ես բնաւ պիտի չգայ-

Թակղիմ" : Ինքը ան ատենը կը կարծէր թէ բընաւ ատանկ բան մը պիտի չընէ իր Տէրոջը . բայց Յիսուս պարզապէս ըսաւ անոր , "Ղշմարիտ կ'ըսեմ քեզի , աս գիշեր գեռ հաւը չխօսած՝ իրեք անգամ զիս պիտի ուրանաս" : Աւ տակաւին Պետրոս կարծելով թէ ատանկ բան մը պիտի չընէ , ըսաւ , "Թէև քեզի հետ մեռնելու ալ ըլլամ՝ բընաւ քեզ պիտի չուրանամ" : Պետրոս իր զօրութեանը խիստ շատ կը վստահէր : Ան ժամանակին չէր զգար թէ ո՛րչափ տկար է աս մտտին , և թէ որ չհսկէ և չաղօթէ ու Աստուծմէ օգնութիւն չխնդրէ , մեծ չարութեան մը մէջ պիտի իյնայ :

Ան ատենը ամէնքն ալ կեդրոն հեղեղատը գացին , և Վեթսեմանի պարտէզը մտան : Աս տեղը շատ անգամ Յիսուս եկած էր իր աշակերտներուն հետ : Արեւի որ աս տեղը ընտրած էին՝ որ քաղաքին ձայներէն և աղմուկներէն ազատ և բոլորտիքնին մարդոց բազմութիւն չունենալով կարող ըլլան իրարու հետ խօսակցիլ և աղօթք ընել : Արբոր պարտէզը մտան , աշակերտաց մեծ մասը տեղ մը կեցան . և Յիսուս առաւ Պետրոսը Յակոբոսը և Յովհաննէսը և քիչ մը հեռուն ուրիշ տեղ մը գնաց : Ար տեսնէք որ նորէն Պետրոսը ընտրեց և մեծ համարումով ու մարդասիրութեամբ իրեն հետ կը վարուէր . թէպէտև Պետրոս զինքը ուրանալու վրայ էր : Յիսուս ըսաւ ան իրեք աշակերտներուն . "Հոս կեցէք և արթուն մնացէք" . և ինքը քիչ մը հեռացաւ անոնցմէ ինք իրեն առանձին աղօթելու : Աս միջոցին Վրկիչը մտքի խռովութիւն ունէր : Ինքը ըսաւ "Վա՛ն ձս մեռնելու չափ տրտում է" : Աւ սաստիկ նեղութեան մէջ ըլլալով կ'աղօթէր ու կ'ըսէր . "Հայր՝ թէ

որ կ'ուզես, աս գաւաթը ինձմէ անցո՛ւր. բայց չէ թէ իմ կամքս՝ հապա քուկդ թող ըլլայ” : Աղօթելէն ետքը եկաւ իր աշակերտներուն և անոնք քնացած գտաւ, և ըսաւ Պետրոսին “Այդպէս մէկ ժամ մըն ալ չկրցա՞ք ինձի հետ արթուն կենալ” : Յիսուս իրեք անգամ դնաց և աղօթեց նոյն կերպով. և ամէն անգամին դառնալուն զանոնք քնացած գտաւ : Հատ ցաւեցաւ որ անոնք քիչ մը ատեն արթուն չէին մնար և իրեն հետ աղօթեր, և քաղցրութեամբ յանդիմանեց զանոնք :

Դեռ անիկայ որ կը խօսէր անոնց հետը, “Ահա Յուդան՝ եկաւ. և իր հետը շատ բազմութիւն սուրերով և բիրերով՝ քահանայապետներէն և ժողովուրդին ծերերէն” : Բոլոր աս բազմութիւնը եկած էր Յիսուսը բռնելու : Յուդա, ան չար մատնիչը գիտէր անոր եղած տեղը. և երբոր ցուցուց Յիսուսը, անոնք ալ եկան ու ձեռք զարկին անոր : Ան ատեն Պետրոս քաշեց իր թուրը իր Տէրը պաշտպանելու, զարկաւ քահանայապետին ծառային ուսնոր ախանջը մէկդի հանեց : Հիմա Պետրոս նախանձով լեցուած էր իր Տէրը թշնամիներուն ձեռքէն ազատելու : Երբարև ան ժամանակին պատրաստ էր աւելի իր անձը մահուան տալու, քան թէ թող տար որ վրկիչը տանէին : Ան ատենը Պետրոսին մտքէն չէր անցներ, թէ քիչ մը ետքը պիտի ըսէր, թէ “Ինչաւ չեմ ճանչնար զանիկայ” : Յիսուս ըսաւ Պետրոսին. “Պուրդ իր տեղը դարձուր” : Ան ատենը Յիսուս ինքզինքը իր թշնամիներուն ձեռքը յանձնեց, որոնք եկած էին զինքը բռնելու : Եւ երբոր բռնեցին զանիկայ, քահանայապետին պալատը տարին. և Պետրոս հետևեալն անոր ետեւէն կ'երթար :

Հիմա էր Պետրոսին վտանգի մէջ իյնալուն

ժամը : Փորձութեան ժամանակը հասած էր : Քանի որ դէպ ՚ի պաշտօնը կ'երթար, կը տեսնար որ չար ամբօխը բիրտ և անգութ ձեռքերով իր Տէրը բռներ կը տանէին, և ինքը շատ ցաւալի և զարմանալի խորհուրդներ կ'ունենար : Գուցէ ան ատենը սկսեց տարակուսիլ թէ Յիսուսը ճշմարիտ Փրկիչը չէ : Իր յոյսը պարապը ելած էր : Չէր կարծեր թէ Յիսուս կամովին թող կու տար որ զինքը աս կերպով բռնեն : Ընդամ մը Կաղարէթի բնակիչները բարկութիւնով լեցուած Յիսուսը քաղաքէն դուրս հանեցին . և տարին զանիկայ լեռան մը ցցուած ծայրը, որ անիկայ ամբարձր տեղէն վար ձգեն . բայց ինքը զարմանալի կերպով, « անոնց մէջէն անցաւ դնաց » : Կարելի է թէ Պետրոս կը խորհէր որ հիմա ալ անանկ պիտի ընէր : Բայց Յիսուս բնաւ ջանք մը չբռնանոց ձեռքէն աղատուելու համար « Մորթուելու օտարուող ոչխարի պէս, իր խուզողներուն առջևը մունճ կեցող մաքիի պէս՝ անանկ իր բերանը չբացաւ » : Ըս բանին վրայ Պետրոս շատ կը զարմանար : Ինքը կը կարծէր թէ Յիսուս իր կարող զօրութիւնը պիտի ցուցունէ և յաղթէ իր թշնամիները . և որովհետև աս բանը չբռնաւ, և չէր ջանար ինքզինքը անոնց ձեռքէն ազատել, կարելի է թէ աս բաներուն համար անոր վրայով դայթակղեցաւ . ասիկայ մտքի դէշ վիճակ մըն էր, և առաջնորդեց զինքը ամենագէշ բան մը ընելու :

Երբոր ամէնքը եկան քահանայապետին պաշտօնը, Պետրոս տեսաւ որ իր Տէրը հիմա իր թշնամիներուն իշխանութեանը տակն է . իր յոյսը կրտեց : Եւ հիմա ան, որ քիչ մը առաջ իր թուրը քաշեց իր Տէրը պաշտպանելու, կ'ամչնար զանիկայ դաւանիլ . և քանի որ հոն կեցած էր ու

կը տաքնար, աղախին մը եկաւ անոր ու ըսաւ .
 «Դու՛ն ալ Վախլիկացի Յիսուսին հետն էիր : Բայց
 անիկայ ամենուն առջևը ուրացաւ՝ ու ըսաւ . Չեմ
 գիտեր դուն ինչ կը խօսիս : Ու երբոր դուռը ե-
 լաւ, ուրիշ աղախին մը զանիկայ անսաւ, և հոն
 եղողներուն ըսաւ . Ըսիկայ ալ Յիսուս Նազուզ-
 րեցիին հետն էր : Եւ Պետրոս նորէն երդում՝ ը-
 նելով ուրացաւ, թէ ես ան մարդը չեմ ճանչնար :
 Ու քիչ մը ատենէն ետեւ հոն եղողները եկան՝ և
 ըսին Պետրոսին . Յիրաւի դուն ալ անոնցմէ ես . . . :
 Ըն ատենը սկսաւ անիծել ու երդում ընել՝ ը-
 սելով, թէ ես ան մարդը չեմ ճանչնար” : Ո՛հ,
 Պետրոս՝ Պետրոս, ի՛նչպէս ինկար. ասիկայ ան
 մարդն է որ իր Տէրը այնչափ բարութիւն ըրաւ
 անոր, որուն այնչափ շնորհքներ ըրաւ . ասիկայ
 ան մարդն է որ ըսաւ . « Ի՞նչ քեզ հետ մեռնելու
 ալ ըլլամ բնաւ քեզ պիտի չուրանամ” : Ըւաղ,
 ի՛նչ փոփոխութիւն. ի՛նչպէս Պետրոս ինկաւ :

Իր Տէրը անանկ չար և անարգ կերպով ուրա-
 նալէն ետքը Յիսուս դարձաւ ու նայեցաւ Պետ-
 րոսին : Ըս նայուածքը ի՛նչպէս դպչելու էր անոր
 սրտին : « Եւ իսկոյն հաւը խօսեցաւ : Եւ Պետ-
 րոս միտքը բերաւ Յիսուսին խօսքը որ իրեն ը-
 սեր էր, թէ Դեռ հաւը չխօսած՝ իրեք անգամ
 պիտի ուրանաս զիս . ու դուրս ելլելով՝ դառնա-
 պէս լացաւ” : Ըիմա Պետրոս սկսեց ապաշխարել :
 Ըն՝ չէ թէ միայն լացաւ, հապա դառնապէս լա-
 ցաւ : Իր ապաշխարութիւնը միայն իր լալը չէր .
 իր վտրքը փոխեց : Իր Տէրը ուրացած էր, բայց
 ալ նորէն չուրացաւ : Մէկ քանի օրերէն ետքը
 Պենտեկոստէին օրը հազարաւորներուն առջևը
 խոստովանեցաւ զանիկայ : Սուս խօսած էր՝ ետքը
 ճշմարտութիւն խօսեցաւ, թէպէտև անանկ ընե-

լով ինքզինքը վտանգի մէջ ձգեց . երդում ըրած էր, բայց ետքը իր լեզուն գործածեց Փրկիչը փառաբանելու, և ուրիշները յորդորելու որ անիկայ սիրեն ու անոր ծառայեն : Թէ որ Պետրոս միայն արցունք թափէր և ուրիշ բան մը չընէր, ապաշխարած պիտի չըլար : Իր լալը կարելի է թէ իր տրտում ըլլալը ցուցնէր, բայց չէր ցուցնէր թէ բարի մարդ մը պիտի ըլլայ : Թէ որ մինչև իր մահուն ժամանակը լար՝ ապաշխարած պիտի չըլար, մինչև որ իր Տէրը մարդոց առջև ուրացածին պէս, անանկ ալ խոստովանէր զանիկայ իբրև իր Տէրը : Ընդհարաւ թիւն կամ սխալմունք ըրած էր, հիմա ուղղութիւնը ձեռք կ'առնէ . ահա ասիկայ էր իր ապաշխարութիւնը :

Ըն ժամանակէն որ Պետրոս իր Տէրը ուրանալու ամենասոսկալի մեղքը գործեց, սկսեց իր բոլոր կեանքը զանիկայ խոստովանելով անցունել, և իր ընկեր մարդոցը թախանձել որ զանիկայ սիրեն, և անոր պատուիրանքներուն հնազանդին : Ըստպէս կրնայ ըսուիլ թէ՛ Պետրոս իր կենաց բոլոր օրերուն մէջ շարունակ կ'ապաշխարէր : Բարերար Փրկիչը ներեց անոր . և ինքը ուրիշները ապաշխարութեան կանչելու շատ պիտանի մէկը եղաւ և Վրիստոսի թագաւորութիւնը հաստատողներուն առաջինը :

Սիրելի ընթերցողներս, Պետրոսին վրայով աս պատմութիւնը ձեզի օգտակար չեղա՞ւ : Ար յուսամ թէ եղաւ . և կը յուսամ ալ որ անկէ շատ օգուտ պիտի քաղէք : Կ'ուզեմ որ աւելի բարի անձինք ըլլաք զանիկայ կարդալով : Չէ՞ք կարծեր որ դուք ալ շատ անգամ Տէրը ուրացած էք : Շատ վախ ունիմ որ անանկ ըրած էք : Դուք Պետրոսին պէս ուրացած չէք անիկայ : Դուք անիկայ

տեսած չէք : Պուք ըսած չէք Հրէաներուն թէ ատմարդը չենք ճանչնար : Բայց շատ անգամ ամօթ սեպած էք Յիսուսի անունը մարդոց առջևը դաւանելը • աղօթած չէք անոր , սիրած չէք անիկայ և ձեր պարտաւորութեան չափովը անոր հնազանդած չէք : Թե որ բարեպաշտ չէք , հիմա ալ տակաւին կը մերժէք Յիսուսը իբրև ձեր Փրկիչը դաւանելը • հիմա ալ տակաւին կը մերժէք անոր հետևող և բարեկամ ըլլալը : Ինչ է աս . եթէ ոչ ուրանալ զինքը : Այս սիրելի ընթերցողներս , դուք ալ Պետրոսին պէս յանցաւոր էք . դուք ալ պարտաւոր էք ապաշխարել . դուք ալ Պետրոսին պէս ձեր մեղքերուն վրայ լալու էք . և չէ թէ միայն լալու էք՝ հապա ձեր վարքն ալ փոխելու էք , և ընելու էք ամէն ան բաները , որ գիտէք թէ պարտաւոր էք ընել : Եւս պիտի ըլլայ ապաշխարութիւն , և ան ատենը Փրկիչը պիտի ներէ ձեզի , ու դուք աշխարհիս մէջ օգտակար մարդիկ պիտի ըլլաք և երկինքին մէջն ալ երջանիկ :

Յիշեցէք թէ փրկութեան ճամբան մեղքերէն ապաշխարելով և Քրիստոսի ապաւինելով կ'ըլլայ : Յստակ կերպով տեսնելու էք թէ մեղաւոր էք , յանցաւոր , ապականած և կորսուած էք : Օգալու էք թէ Եստուծոյ անհնազանդ գտնուած էք և Փրկիչը ուրացած էք : Եւս բաներուն մտածմունքը ձեզ հողի ու մոխրի վրայ զզջալու չափ խոնարհեցունելու է : Եւ երբոր այսպէս խոնարհիք և տեսնաք ու զգաք թէ կորսուած էք . երբոր ձեր յանցանքներուն և վտանգներուն մտածմունքը առաջնորդէ ձեզ Սուրբ Հոգիին ներգործութեամբը անձնապաստանութիւնը մերժելու , և ինքզինքնուղղուելու և փրկութեան համար միայն Քրիստոսի ապաւինելու , ան ատենը ճշմարտապէս ապաշխարած պիտի ըլլաք :

Գ Լ Ո Ւ Ս Ե

Ղաւիթին ապաշխարութիւնը :

Երկրորդ պատմութիւնը , որ խոստացայ ձեզի ընել Ղաւիթին վրայո՞վն է : Ըստ պատմութիւնն ալ , ինչպէս որ կը յուսամ , իմ ընթերցողներուս շատ օգտակար պիտի ըլլայ , ցուցընելով անոնց ճշմարիտ ապաշխարութեան ինչ ըլլալը : Ղաւիթ Խորայելի թագաւորն էր : Յետեի որդին էր . քանի որ պղտիկ տղայ մըն էր՝ իր հօրը ոչխարները կը պահէր : Ըն ատենը բնաւ չէր խորհեր թէ երբէք զօրաւոր մէկը պիտի ըլլայ և Խորայելի վրայ թագաւոր : Ըստ հիմա չեմ կրնար պատմել ձեզի , թէ ինչպէս Ղաւիթ ատանկ նուաստ վիճակէ մը , մինչև մեծ ազգի մը թագաւոր ըլլալու աստիճանին բարձրացաւ : Ըստ բանին վրայով կրնաք Ըստուածաշունչին Ըռաջին թագաւորաց գրքին մէջ ամբողջ պատմութիւնը կարդալ : Ըստ այսչափ հիմա կրնամ ըսել , որ երբոր ինքը պղտիկ տղայ մըն էր՝ իր վարքը շատ բարի էր : Տէրը սիրեց և օրհնեց զանիկայ . և իր չափահաս եղած ատենը՝ զանիկայ թագաւոր ըրաւ Սաւուղին տեղը , որ շատ չար մարդ մըն էր :

Ղաւիթ երկար ժամանակ թագաւորելէն և մեծամեծ բարութիւններ ընելէն ետքը , անգամ մը փորձուեցաւ ամենասոսկալի չարութիւն մը ընելու : Օր մը իր տանը տանիքին վրայ երբոր կը պտըտէր , շատ գեղեցիկ կին մը տեսաւ , և ուզեց զանիկայ առնել : Բայց ան ուրիշի մը կինն էր , և Ղաւիթ իրաւունք չունէր զանիկայ իրեն առնելու : Ընիկայ Վետացի Ուրիային կինն էր . և

Ուրիան Գաւիթի զօրքերէն մէկն ըլլալով՝ ան աւանը բանակը գացած էր Գաւիթի թշնամիներուն դէմ պատերազմելու : Կնոջն անունը Ֆերսաբէ էր . ու թէպէտ ան ուրիշի մը հետ ամուսնացած էր , բայց Գաւիթ որոշեց որ զանիկայ իրեն առնէ : Ինքը թագաւոր ըլլալով , ուղած բանը կրնար ընել . մարդ խրկեց և կինը իր տունը բերել տուաւ : Ըստանը խիստ մեծ անիրաւուլ թիւն մըն էր . թէ՛ Ֆերսաբէն փնասել էր և թէ անոր էրկանը Ուրիային իր զինուորին և բարեկամին դէմ չարաչար վարուիլ մըն էր : Կաև Ըստուծոյ առջևը մեղանշել մըն էր : Բայց Գաւիթ թագաւոր ըլլալով , կ'երևի որ կը կարծէր թէ ինչ որ ուզէ կրնայ ընել , և ետքն ալ երկար ժամանակ իր ըրած յանցանքին վրայով պէտք եղած զբացումները չունեցաւ :

Բայց աս մեղքը դործելէն ետքը չգաղթեցաւ մեղանշելէն : Մէկ մեղքը ուրիշի մը ճամբայ բացաւ , ինչպէս որ ընդհանրապէս անանկ կ'ըլլայ : Ֆերսաբէն առած է , և հիմա անոր էրկանը կեանքն ալ վերջացունել կ'ուզէ . ուստի բանակին հրամանատարն եղող Յովաբին լուր խրկեց ըսելով . «Ուրիան խիստ սաստիկ պատերազմին գիմացը դրէք , ու դուք ետ քաշուեցէք , որ զարնուի ու մեռնի» : Յովաբ՝ թագաւորին հրամանը ՚ի գործ դրաւ . և այսպէս քաջ զինուորը Ուրիան սպաննուեցաւ : Թէպէտև Գաւիթ բուն իր ձեռքովը չսպաննեց զանիկայ , բայց ինքը անոր մեռնելը ուղղը և մահը լարողն ըլլալուն համար , ինքը մարդասպան էր : Հիմա Գաւիթ ցաւալի և ահարկու վիճակի մը մէջ էր , բայց տակաւին կ'երևի որ բաւական ատեն իր յանցանքներուն վրայ պէտք եղած զգացումները չունեցաւ : Ինքը բեռնաւորուած էր եր-

կու սոսկալի և ահաւոր յանցանքներով՝ բայց մէկ քանի ամիս անցաւ, և չերևար որ իր մեծ մեղքերուն վրայ զգացում ունեցաւ : Աւա՛ղ, ինչպէս Վաւիթ ինկաւ :

Ա երջապէս, իր մեղքերը ճանչցունելու համար, Աստուած մարգարէ մը խրկեց որ անոր մեղքերը իրեն ցուցընէ : Աս պատմութիւնը այնչափ դեղեցիկ և օգտակար է որ Աստուածաշունչին մէջը գրուածին պէս պիտի պատմեմ ձեզի. և աս պատմութիւնը Արկորդ թագաւորաց ԹԻՄ զլուսին մէջ կը գտնաք՝ ուր կը տեսնուի որ Վաւիթին ըրած մէկ բանը Տէրօջ աչքերուն գէշ երևցած էր : «Ա՛յ Տէրը՝ Աթանը Վաւիթին խրկեց. ու անոր եկաւ, ու անոր ըսաւ. Մէկ քաղաքի մը մէջ երկու մարդկար, մէկը հարուստ ու մէկալը աղքատ : Հարուստը խիստ շատ հօտեր ու արջառներ ունէր, իսկ աղքատը ուրիշ բան մը չունէր, միայն թէ էգ գառնուկ մը, որ ծախու առեր էր, ու կը սնուցանէր. և գառնուկը անոր հետ ու անոր տղոցը հետ մէկտեղ մեծցաւ. անոր պատառէն կ'ուտէր, ու անոր գաւաթէն կը խմէր, և անոր ծոցը կը պառկէր, ու անոր՝ աղջկան մը պէս էր : Այլ ճամբորդ մը եկաւ ան հարուստ մարդուն. ան ալ խնայելով իր հօտերէն ու արջառներէն առնելու, ու իրեն եկող ճամբորդին կերակուր պատրաստելու, գնաց ան աղքատ մարդուն էգ գառնուկը առաւ, ու զանիկայ իրեն եկող մարդուն համար պատրաստեց : Ան ատենը Վաւիթին բարկութիւնը ան մարդուն դէմ սաստիկ բորբոքեցաւ, ու Աթանին ըսաւ. Տէրը կենդանի է որ՝ ատ բանը ընող մարդը մեռնելու արժանի է : Այլ ան գառնուկը չորեքպատիկ պիտի հատուցանէ. քանզի աս բանը ըրաւ ու գութ չունեցաւ : Ան ատենը՝ Աթան՝ Վաւիթին ըսաւ .

Ան մարդը դուն ես . Իսրայէլին Տէր Աստուածը այսպէս կ'ըսէ . Վեղ Իսրայէլի վրայ ես թագաւոր օծեցի , ու քեզ Աաւուդին ձեռքէն ես ազատեցի . Աւ տիրոջ տունը քեզի՝ ու տիրոջ կնիկները քու ծոցդ տուի , և Իսրայէլի ու Յուդայի տունը քեզի տուի . ու թէ որ քիչ կ'երևնար , քեզի անոնցմէ աւելի բաներ կուտայի : Աւ ինչո՞ւ համար Տէրօջը խօսքը անարգեցիր , անոր աչքերուն առջևը չարութիւն ընելով . Վետացի Ուրիան սրով մեռցուցիր , ու անոր կնիկը քեզի կնիկ առիր , ու զանիկայ Ամոնի որդւոց սրովը մեռցուցիր : Աւ հիմա զիս անարգելուդ համար , ու Վետացի Ուրիային կնիկը քեզի կնիկ առնելուդ համար , քու տունէդ սուրը յաւիտեան պակաս պիտի չըլայ : Աւ Տէրը այսպէս կ'ըսէ . Ահա՛ ես քու տունէդ՝ քեզի դէմ չարիք մը պիտի հանեմ . ու քու աչքերուդ առջևը քու կնիկներդ պիտի առնեմ , և զանոնք քու դրացիիդ պիտի տամ . . . : Վանդի դուն ծածկաբար ըրիր . բայց ես ան բանը բոլոր Իսրայէլին առջևը՝ ու արեգակին առջևը պիտի ընեմ : Աւ Ղաւիթ՝ Ղաթանին ըսաւ . Տէրօջը դէմ մեզք դործեցի՞ :

Հիմա Ղաւիթ սկսեց զգալ իր յանցանքը . հիմա իմացաւ թէ իր ըրածը Աստուծոյ ու մարդոց առջև մեծ չարութիւն է և թէ իր թագաւոր ըլլալը իր յանցանքը չկրնար արդարացունել , հապա ալ աւելի կը մեծցունէ : Իր միտքը կը դատապարտէր զինքը : Իր խղճմտանքը կը խայթէր զինքը : Իր հոգին դառնութեամբ և վիշտով լեցուած էր : Դոմ պահեց , լացաւ և Աստուծոյ առջևը ինկաւ ու աղօթեց : Ապաշխարեց : Բայց ի՞նչպէս ապաշխարեց : Իր արցունք թափելն էր միայն իր ապաշխարութիւնը : Այ . իր զգացումները և վարքը

փոխեց : Իր ծում պահելը և բոլոր զիշերը գեանի վրայ պառկելն էր իր ապաշխարութիւնը : Ոչ . ինքը կը փնտռէր մտքի նոր վիճակ մը , որով կարող ըլլար բարի և սուրբ մարդ մը ըլլալու : Ինքը Մատուծոյ աղօթեց աս խօսքերով . «Մ՛վ Մատուած՝ իմ մէջս մտքուր սիրտ ստեղծէ , և իմ ներսի զիս ուղիղ հոգի նորոգէ» : Բայց իր աղօթքը կատարելագործեց իր ապաշխարութիւնը : Ոչ , սկսեց Մատուծոյ կամքը ընել : Չարութիւն գործելը ձգեց ու բարութիւն ընել սկսեց : Սկսեց ջանալ , որ ուրիշները մեղքէն ազատէ : Իր ջերմեռանդ և խոնարհ աղօթքին մէջ այսպէս կ'ըսէ . «Մերարիշաներուն պիտի սորվեցընեմ քու ճամբաներդ , ու մեղաւորները քեզի պիտի դառնան» : Թէ որ ԾԱ՛Դ Սաղմոսը կարդալու ըլլաք , որ աս ժամանակին գրած է , պիտի տեսնէք յստակ կերպով , թէ ինչ զգացումներ ունեցաւ և ինչ ըրաւ ան ժամանակին : Չէ թէ միայն իր մեղքին համար սաստիկ ցաւ զգաց , հապա ալ ևս չըրաւ ատանկ բան մը : Մս իր վարքին փոփոխութիւնն էր ապաշխարութիւն : Եւ ինքը չէ՛ թէ միայն ալ ևս ասանկ մեծամեծ մեղքերու մէջ չինկաւ , հապա սկսեց ան ամէն բաները ընել , որոնք ընելու ինքզինքը պարտաւոր կը ճանչնար : Մսիկայ էր ապաշխարութիւն :

Մսկէ ետքը՝ Գաւիթ շատ տարիներ ապրեցաւ . և ինքը բարեպաշտ մարդ ու բարի թագաւոր մըն էր : Ինքը գրեց Սաղմոսներուն շատը՝ որոնք իր սրտին զգացումները պարունակելովն զանոնք կարգացած ատեննիս զիւրաւ կը տեսնենք թէ ապաշխարեալ սիրտ մը ունէր : Բայց իր մեծ մեղքին վրայ ճշմարտապէս ապաշխարելուն ապացոյցը կը տեսնուի , իր մնացած կենացը մէջ բարի

ըլլալու և ուրիշներուն բարութիւն ընելու ջանքին մէջ : Ինքզինքը իր բոլոր սրտովը Տէրոջը գործին տալով, կրօնական բաներու նկատմամբ շատ օգտակար գործեր ըրաւ : Ինքը թագաւոր ըլլալով, իր օրինակը ազգին վրայ մեծ ներգործութիւն ըրաւ : Ըն ժամանակը Խորայէլացւոց մէջ շատ բարեպաշտ մարդիկ կային, Տէրոջը երկրպագութիւնը զգուշութեամբ՝ և կրօնքին ամէն պարտաւորութիւնները ընդհանրապէս կը կատարուէին : Դողովուրդը՝ թագաւորին օրինակին և գրուած խրատներուն համեմատ կը վարուէր, անանկ որ Խորայէլացւոց ազգը բնաւ ուրիշ ժամանակ մը՝ Ղաւիթի առեւնը եղածին պէս բարեպաշտ և երջանիկ եղած չէ :

Ընդ, իմ ընթերցողներուս Ղաւիթի մեղքին և անոր ապաշխարութեանը վրայով տեղեկութիւն տուած ատենս չջանացի ծածկել կամ եղածէն պակաս ցուցնել իր մեղքը : Ղաւիթ ինքը չջանաց ծածկել իր մեղքը : Ինքը զանիկայ Ըստուծոյ ու մարդոց առջեւ յայտնապէս խոստովանեցաւ : Իր մեղքը մեծ մեղք մըն էր : Բայց ապաշխարութիւնն ալ մեծ էր : Ինքը իր բոլոր օրերուն մէջը ապաշխարեց . ինքը իր կեանքը ապաշխարութեան մէջ անցուց՝ բարութիւն ընելով, Տէրոջը ծառայելով, բոլոր մարդիկները ապաշխարութեան յորդորելով և շատ հոգիներու փրկութեան միջոց ըլլալով : Ըստեսակ ապաշխարութիւնն է որ կ'ուզեմ թէ իմ սիրելի ընթերցողներէս ամէն մէկը ունենայ : Ղուբ Ղաւիթի մեղքին պէս մեղք գործած չէք . բայց դուք ալ մեղաւոր էք, հաշարաւոր անգամ չարութիւն ըրած էք, և շատ անգամ զանց ըրած էք անբաները որ դիտէք թէ զսնոնք ընելու պարտաւոր էք : Ղուբ Փրկիչը պէտք եղածին պէս սիրած չէք ,

անոր հնազանդած չէք, անոր հետեւած չէք: Աս մեղքերուն համար ապաշխարելու էք, կամ յաւիտեանս պիտի կորսուիք: Այլ ձեր ապաշխարութիւնը ըլլալու է, չարութիւնը մէկդի ընել ու բարութիւն գործելը: Ռաւական չէ ըսել, թէ շատ արտումեմիմ մեղքերու համար: Ռաւական չէ լսել ձեր մեղքերուն պատճառաւ ան ահաւոր պատիժներուն ենթակայ եղած ըլլալնուդ համար որ սուրբ Գիրքը կ'իմացնէ ըսելով թէ, Աստուած պիտի պատժէ անզեղջ մեղաւորը: Ձեր կենաց ընթացքը փոխելու էք: Ինքզինքնիդ Աստուծոյ ծառայութեանը տալու էք: Վրիստոսի հետեւող ըլլալու էք: Աս է ան ապաշխարութիւնը որուն դուք կարօտ էք: Ուրիշ կերպ ապաշխարութիւն մը ձեզի օգուտ պիտի չընէ:

Կարելի է թէ իմ ընթերցողներէս մէկը ասանկ պիտի խորհի. «Շատ աղէկ, Ռաւիթ մեծ մեղաւոր մըն էր, և անոր համար իրեն պէտք էր ապաշխարել. թէ որ ես ալ անոր պէս մեծ մեղաւոր մը ըլլայի, ես ալ ապաշխարելու էի. բայց ես բնաւ անանկ գէշ բան մը ըրած չեմ»: Կեցիր քիչ մը որ տեսնենք թէ աս բանին վրայ շիտակ դատողութիւն կ'ընե՞ս: Կ'ըսես թէ բնաւ ես գէշ բան մը ըրած չեմ: Շատ գէշ բան չե՞սուտ խօսիլը, շատ անգամ սուտ խօսած չե՞ս. Աստուածաշունչը կ'ըսէ թէ. «Ռողոր ստախօսներուն բաժինը՝ կրակով ու ծծումբով վառած լիճին մէջը պիտի ըլլայ»: Իրօք Աստուած ստախօսութիւնը մեծ մեղք կը սեպէ, որ ասանկ ծանր պատիժ կ'սպառնայ անոր գէմ: Ուրեմն մ'ըսեր, թէ ես բնաւ գէշ բան մը ըրած չեմ: Ռարկանալը շատ գէշ բան չէ՞: Մեր Փրկիչը ըսաւ. «Ով որ իր եղբօրը պարապ տեղը սրդողի, դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլ-

լայ" : Որչափ անգամ առանց պատճառի ուրիշներուն բարկացած ես : Բարկութիւնը , մարդասպանութեան բուն հոգին է : Ուրեմն շատ գէշ բան չէ : Սուրբ Գիորգը կ'ըսէ , " Եմէն ով որ իր եղբայրը կ'ատէ , մարդասպան է " : Ես խօսքը չնշանակեր թէ , ան որ իր եղբայրը կ'ատէ իրօք կ'սպաննէ զանիկայ : Բայց ըսել կ'ուզէ թէ , երբոր եղբայրդ կ'ատես , մարդասպանութեան հոգին ունիս , մարդասպանի զգացումներ ունիս : Շատ անգամ ուրիշները ատած չե՞ս և անոնց բարկացած չե՞ս : Ուրեմն , շիտակ չէ որ կ'ըսես , թէ ես բնաւ գէշ բան մը ըրած չեմ : Եսկէ 'ի զատ , գէշ բան չէ՞ Եստուծոյ անհնազանդ ըլլալը և Փրկչին ըսածներուն մահկ չընելը : Դուն շատ անգամ մերժած ես Եստուծոյ խօսքերը , որ Եստուածաշունչին մէջ քեզի պատուիրուած է ընելու : Փրկիչը քեզ իրեն երթալու կանչած է , բայց տակաւին կը վախնամ որ իրեն գացած չես : Բեզ իրեն հետևող ըլլալու հրաւիրանաց խօսքերուն վրայ բնաւ խորհուրդ ունեցած չես : Հիմա խորհէ աս բանին վրայ , քանի որ այսչափ ատեն Յիսուսի խօսքերը մերժած ես և Եստուծոյ անհնազանդ դտնուած ես , կրնա՞ս ըսել թէ մեծ մեղաւոր չես : Ել բնաւ մի՛ խորհիր թէ դուն մեծ մեղաւոր չես . հապա անմիջապէս խոնարհաղօթքով Եստուծոյ գնա , և խոստովանէ իրեն թէ քու մեղքերդ շատ մեծ են և խնդրէ իրմէն որ քեզի նոր սիրտ ու նոր հոգի տայ , և հիմա սկսէ քրիստոնէական և Եստուածապաշտ կեանք մը վարել : Եսիկայ ընելը ապաշխարութիւն պիտի ըլլայ :

ԳԼՈՒԽ Զ

Անառակ որդիին :

Անառակ որդիին պատմութիւնը որ հիմա սիրելի ընթերցողներուս պիտի ընեմ, շատ ազւոր և օգտակար առակ մըն է, որն որ մեր Տէրը խօսեցաւ : Անոր աս առակը խօսելուն բուն նպատակն էր, ցուցնել թէ մեր Արկնաւոր Հայրը որչափ կամեցող և պատրաստ է զզջացող մեղաւորները ընդունելու : Բայց աս առակը նաև շատ օգտակար է ապաշխարութեան ինչ ըլլալը սորվեցունելու . և թէ մեղաւորը երբոր կ'ապաշխարէ ինչ զգացումներ կ'ունենայ և ինչ կ'ընէ : Աս պատմութիւնը պիտի ընեմ ձեզի առաջ Յիսուսի պատմածին պէս . ինչու որ իր խօսքերը ուրիշ որեւիցէ խօսքերէ դերազանց են : Աս առակը գրուած է Գուկասու ԺԵԴ գլուխին մէջ :

“Աւ ըսաւ . Մէկ մարդ մը երկու որդի ունէր . Ու անոնցմէ պղտիկը հօրը ըսաւ . Հայր՝ քու ստացուածքէդ ինծի իյնալու բաժինը տուր ինծի . ան ալ բաժնեց անոնց՝ իր ունեցածը : Աւ շատ օրեր չանցած՝ պղտիկ որդին բոլոր բաները ժողվեց՝ ու հեռու երկիր մը գնաց, և հոն անառակութեամբ ապրելով իր ունեցածը փճացուց : Ու երբոր ամէնը հատցուց, ան երկրին մէջ սաստիկ սով մը եղաւ, ու ինքը սկսաւ չքաւոր ըլլալ : Աւ գնաց ան երկրին քաղաքացիներէն մէկուն քովը մտաւ . ան ալ իր ագարակը խրկեց զանիկայ՝ խողեր աւրածելու համար : Աւ կը փափաքէր խողերուն կերած եղջիւրէն իր փորը լեցունելու . ու մէկը չէր տար անոր : Աւ ինքզինքին գալով՝ ըսաւ . Քանի՛ բան-

ւորներ կան իմ հօրս տունը հացով լեցուած ,
 ու ես հոս սովամահ կը կորնչիմ . Ալլեմ՝ եր-
 թամ իմ հօրս , և ըսեմ անոր . Հայր՝ մեղանչե-
 ցի երկինքին դէմ ու քու առջևդ , Աւ ալ ար-
 ժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու . զիս քու վարձ-
 կաններուդ մէկուն պէս ըրէ՛ : Ու ելաւ իր հօրը
 եկաւ . և դեռ որ ինքը շատ հեռու էր , հայրը տե-
 սաւ զանիկայ՝ ու գութը շարժեցաւ , և վազելով՝
 անոր պարանոցին վրայ ինկաւ , ու համբուրեց
 զանիկայ : Որդին ալ ըսաւ անոր . Հայր՝ մեղան-
 չեցի երկինքին դէմ ու քու առջևդ , և ալ արժա-
 նի չեմ քու որդիդ ըսուելու : Բայց հայրը ը-
 սաւ իր ծառաններուն . Հանեցէ՛ք առաջին պատ-
 մուճանը՝ ու հագցուցէ՛ք անոր , և մատնի դրէ՛ք
 անոր ձեռքը , ու կօշիկներ անոր ոտքերը . Աւ պա-
 րարտ զուարակը բերէ՛ք մորթեցէ՛ք , և ուտենք ու
 ուրախ ըլլանք . Ինչու որ աս իմ որդիս մեռած
 էր՝ ու ողջնցաւ . կորսուած էր՝ ու գտնուեցաւ . և
 սկսան ուրախ ըլլալ՝ :

Ըստուած ալ այսպէս կ'ուզէ՞ ընդունիլ ան ա-
 մէն մեղաւորները՝ որոնք որ կ'ապաշխարեն և իրեն
 կը դառնան : Ը.յ. : Փրկիչը աս նպատակին համար
 աս առակը պատմեց , որ ցուցնէ թէ Ըստուած
 կ'ուզէ ներել ան մեղաւորներուն , որոնք որ ճշ-
 մարտապէս կ'ապաշխարեն և կը դառնան իրենց
 պարտաւորութիւնները կատարելու : Ո՛հ , ո՛րչափ
 մեր Արևմուտք Հայրը լեցուն է մարդասիրութիւ-
 նով ու ողորմութիւնով :

Հիմա , որ աս կրտսեր տղան իր մանկութեան
 տունը կը ձգէ և օտարներու հետ կը թափառի ,
 մեր խորհրդածութիւնովը անոր ընթացքը դիտենք :
 Արեւիկէ է թէ իր հօրը տունը ձգելէն առաջ կը
 խորհէր թէ , անոր կանոնները խիստ էին : Ար

խորհէր թէ ինքը բաւական ազատութիւն չունէր : Ինքը իր սրտին հաւնածն ընել կ'ուզէր : Բոլոր մեղաւորներն ալ նոյնպէս կ'ուզէն , երբոր Մատուծմէ կը մոլորին : Ընտնք կը կարծեն թէ Մատուծոյ օրէնքները շատ խիստ են . կը խորհին թէ , կրօնքը դժուարատանելի բան մըն է , և թէ իրենց երջանկութիւնը աւրելու չափ պիտի սանձահարէ զիրենք : Ընտնք կ'ուզէն որ իրենց կամքին պէս քալեն , և Մատուծոյ պատուիրանքներուն հնազանդելու չպարտաւորին : Գուք ալ նոյնպէս ուզած կ'ըլլաք սիրելի ընթերցողներս՝ երբոր ձեր ծնողքներուն հնազանդիլ չուզելով կը փափաքիք որ ձեզ ձեր կամքին թողուն , ու Մատուծոյ ալ հնազանդելու կը դժկամակիք : Ընտնքը գուք ալ անառակ որդիին պէս էք՝ որ ուզեց իր հօրը տունէն ելլել : Եսպիսի ըզգացումները շատ գէշ են , և գէշ հետեութիւններ առաջ կը բերեն :

Երբոր անառակ որդին իր հօրը տունէն զատուեցաւ և սկսեց թափառական շրջիլ , կրնանք ենթադրել թէ առջի բերանը շատ ուրախ էր : Գուցէ ինքնիրեն կ'ըսէր , “ Հիմա ես ազատ եմ , հիմա կրնամ առանց արգելքի իմ ուզածիս պէս ընել : Եւ հիմա ստիպուած չեմ իմ հօրս տանը խիստ կանոններուն հնազանդելու : Պիտի փնտռեմ քանի մը զուարճալի ընկերներ , որոնցմով ուրախ ըլլամ առանց սանձահարութեան և վախի : Երջանիկ պիտի ըլլածք , մեր ախորժակները և կիրքերը պիտի յագեցունենք , և լեցուն հաճութիւն պիտի վայելենք” : Եսպէս էր իր երազած երջանկութիւնները : Ընտնք էին իր յոյսերը , որոնք զինքը ուղիղ ճամբայէն խոտորցուցին և ամենագառն թշուառութեան մէջ ընկղմեցին : Տակաւին սորված չէր թէ բոլոր մարդկային սեռը , կանոն-

ներու և սանձահարութիւններու կարօտ են, և թէ միմիայն երջանկութեան ճամբան՝ սուրբ օրէնքներուն հնազանդելով կրնայ ձեռք ձգուիլ :

Բոլոր մեղաւորները որոնք աս աշխարհիս բաներէն իրենց հաճութիւնը կը փնտռեն, ճիշդ աս անառակ որդիին պէս են : Ընոր զգացումները ունին և անոր ընթացքին մէջն են : Ընոնք աշխարհային հաճութիւն կը փնտռեն, ուրախ կ'ըլլան երբոր ինքզինքնին կրօնքին շաւիղներէն հեռացած կը գտնեն : Ընոնք կը կարծեն թէ աւելի երջանիկ պիտի ըլլան ամբարշտութեամբ քան թէ բարեպաշտութեամբ : Այլ թէ որմիայն կրնային խորհիլ թէ Ըստուած պիտի չնայի իրենց՝ և իրենց գործքերուն համար զիրենք դատաստանի պիտի չկանչէ, աս բանը իրենց սրտերը ուրախութեամբ պիտի լեցունէր : Բայց աս տեսակ ուրախութիւնները շատ ժամանակ չաւելով, շուտով ապերջանկութեան և թշուառութեան մէջ կը ձգեն : Աիրեւի ընթերցողս, երբէք խորհած ես, որ եթէ բոլորովին քու կամքիդ և հաճութեանդ ձգուելու ըլլաս և եթէ քու ծնողացդ և Ըստուծոյ հնազանդելու չստիպուիս, աւելի երջանիկ պիտի ըլլաս : Ար վախնամ որ երբեմն ասանկ խորհած ես : Թէ որ ատանկ է, դուն ալ անառակ որդիին պէս եղած ես, քու մեղալից զգացումներդ քեզ կուրցուցած և խաբած են : Ընանկ ճամբայ մը բռնել ուղած ես որ քեզ կ'առաջնորդէ յանցանքի և թշուառութեան :

Հիմա նորէն նայէ, և տես թէ՛ ինչ պատահեցաւ անառակին : Իր ակնկալած երջանկութիւնները գտաւ : Իր ինքզինքնին խոստացած հաճութիւնները վայելեց : Ոչ . իր յոյսը շատ պարպր ելաւ : Շճմարիտ է որ, իր մեղանչական ըն-

Թացքը սկսելուն քիչ մը կարճատև ուրախութիւն զգաց : Երբոր գտաւ իր զուարճալի ընկերները, ան նուաստ մարդիկները և կնիկները որոնց հետը “անառակութեամբ ապրելով իր ունեցածը փճացուց”, քիչ մը ատեն ինքզինքը երջանիկ կը սեպէր : Բոլորովին ինքզինքը տուաւ ուրախութեան և գէշ զուարճութիւններու : Բայց աս մեղանշական ուրախութեան ժամանակը կարճ էր : Իբրբոլոր ստակը շուտով փճացուց, “ու ինքը սկսաւ չքաւոր ըլլալ” : Իր կարօտութեան ժամանակը իր զուարճալի ընկերները զինքը թողուցին : Չկար բարեկամ մը իր թշուառութեանը մէջ զինքը մխիթարելու, կամ իր փորը հացով կշտացունելու : Ես իր թշուառութեանը մէջ ստիպուեցաւ ամենանուաստ գործի մը պարապելու, և անօթի ըլլալով, “կը փափաքէր խողերուն կերած եղջիւրէն իր փորը լեցունելու” : Ես թըշուառ ու անարգ վիճակին մէջը իր ցաւը աւելցունող բանը աս էր՝ որ մինչև անգամ խողին կերածէն “մէկը չէր տար անոր” : Ոչ մէկը բարեկամաբար իր ձեռքը կ’երկնցունէր իրեն օգնելու, և ոչ ալ մէկը զինքը կը մեղքընար իր ինկած և թըշուառ վիճակին համար :

Հիմա կ’ուզեմ որ աղէկ նկատես սիրելի ընթերցողս, թէ անառակ որդիին աս թշուառ վիճակը ինչպէս պարզ կերպով մեղաւորներուն վիճակը կը ցուցնէ, որոնք որ Եստուծամէ հեռացած են և աշխարհային բաներէ երջանկութիւն կը փնտռեն : Ենոնք երկրի վրայ բան մը չեն կրնար գտնել, որ իրենց անմահ հոգիներուն փափաքը լեցունէ : Թեպէտև կրնայ ըլլալ որ շատ մը աշխարհային բաներ ձեռք ձգեն և աշխարհային երջանկութիւններ վայելեն, բայց տակաւին անոնց

Տողիները անօթի կը մնան : Ընոնք զուրկ են Տողեօր և երկնաւոր կերակուրէն : Ընոնք շուտով պիտի մեռնին և իրենց աշխարհային բաները ձգեն երթան , և երկինքի համար պատրաստ չեն : Ըսանկ վիճակ մը որչափ թշուառութիւն պիտի բերէ անոնց վրայ : Բայց տակաւին շատ մեղաւորներ , քանի որ առողջութեան և յաջողութեան մէջ են , իրենց թշուառութիւնը չեն զգար : Եւ շատ կը վախնամ որ աս գրքոյկը կարգացողներէն ոմանք բնաւ իրենց թշուառութիւնը զգացած չեն : Գուն քու Երկնաւոր Հօրդ տունէն մոլորած ես : Գուն Ըստուծոյ դէմ մեղանչեր ես : Գուն Ըստուծոյ ճշմարիտ զակրներուն ունեցած յոյսերուն և ուրախութիւններուն մէկը չունիս : Եւ բնաւ ակնկալելու իրաւունք չունիս թէ մեռնելէն ետքը երկինքը պիտի երթաս : Եւ տակաւին կը վախնամ որ չես զգար թէ որչափ թշուառ վիճակի մէջ ես : Ո՛հ , երանի թէ յարմար զգացումներ ունենայիր քու վիճակիդ վրայով : Ըն ատենը պիտի տեսնէիր թէ՛ կամ ապաշխարելու ես կամ յաւիտեանս պիտի կորսուիս :

Խեղճ անառակ որդին զգաց իր թշուառ վիճակը : “ Ինքզինքին դալով ” խօսքին մէջ խորունկ միտք կայ : Իր աշխարհային հաճութեանց վրայ ունեցած սէրը զինքը գրեթէ խելագար ըրած էր : Կուրցած և խաբուած էր : Ուր երթալը չէր գիտեր : Ընհիմն յոյսերը խաբած էին զինքը : Երջանկութիւն կը փնտռէր անանկ տեղերէ՝ ուսկից զանիկայ գտնելու անհնարին էր : Բայց “ Ինքզինքին դալով ” ըսաւ . Քանի՛ բանւորներ կան իմ հօրս տունը հացով լեցուած , ու ես հոս սոված մահ կը կորնչիմ ” : Ըն ատենն էր որ սկսեց սրտի մտօք խորհիլ իր թշուառութեանը պատճառ

եղող բանին վրայով : Եւ ան պատճառը գան-
 լով , իր հօրը տունը ձգելուն յիմարութիւնը
 զգաց : Կատարելապէս համոզուեցաւ թէ երջան-
 կութիւն ձեռք ձգելու համար սխալ ճամբայ մը
 ընտրած է : Յստակ կերպով կը տեսնէր թէ ան
 օրէնքները և սանձահարութիւնները որ անգամ մը
 խիստ կը թուէին իրեն , զինքը ուղղելու ամենահար-
 կաւոր բաներն են , և թէ երջանիկ ըլլալու մի
 միայն ճամբան ուղղութիւն պահելն է : Իր մտքը
 սկսաւ խոնարհիլ : Ահսեց իրմէն մէկ դի ընել ան
 հպարտութիւնը որ պատճառ եղաւ իր հօրը խը-
 րատները մերժելու և իր անառակ ընթացքը ընտ-
 րելու : Ինքզինքը կը մեղադրէր : Ա՛ողբար իր յի-
 մարութեանը վրայ և կու լար իր ինկած վիճակին
 վրայ : Չգաց նաև , թէ իրեն վրայ եկած բոլոր
 չարիքներուն ու անոնցմէ ալ մեծերուն արժանի
 էր : Անտարակոյս ան ատենը սկսաւ ճշմարտա-
 պէս ապաշխարել : Այսպէս ըլլալ կը դատենք՝
 չէ թէ իր յանցանքը զգալուն և ինքզինքը մե-
 ղադրելուն և իր ցաւալի վիճակին վրայ լալուն հա-
 մար , հասա՛ ասոր համար որ հիմա որոշեց իր
 պարտաւորութեանը դառնալու : Հիմա որոշեց
 ընել ան բաները , որոնք գիտէր թէ ընելու պար-
 տաւոր է : Ասիկայ ապացոյց մըն է որ ինքը սրը-
 տանց սկսած էր ապաշխարել : Իր ըրած չարու-
 թեանը վրայ ճշմարտապէս կը ցաւէր և անմիջապէս
 բարին կատարելու ձեռք զարկաւ : Ասիկայ ապաշ-
 խարութիւն էր : “Ելլեմ” ըսաւ , “ երթամ իմ
 հօրս , և ըսեմ անոր . Հայր՝ մեղանչեցի երկին-
 քին դեմ ու քու առջևդ , Եւ ալ արժանի չեմ
 քու որդիդ ըսուելու . զիս քու վարձկաններուդ
 մէկուն պէս ըրէ” : Եւ ըսածին պէս ըրաւ : Վը-
 նաց իր հօրը : Ինքը չէր գիտեր թէ իր հայրը

պիտի ընդունի զինքը թէ ոչ : Բայց ինքը իր պարտաւորութիւնը պիտի կատարէր : Չէր պահանջեր որ իբրև որդի մը ընդունուի՝ քանզի ինքզինքը անարժան կը տեսնէր : Իր մի միայն խնդիրքը իբրև բանւոր մը ընդունուիլն էր , և աս բանն ալ իր արժանի եղածէն աւելի կը սեպէր : Եսիկայ ճըշմարիտ խոնարհութիւն էր : Ես բանին մէջն էր իր ապաշխարութիւնը :

Հիմա սիրելի ընթերցողս , թէ որ զգուշութեամբ և խորհելով նայելու ըլլաս աս օրինակին , պիտի չկրնաս ճշմարիտ ապաշխարութեան բնութիւնը չտրվիլ : Պարզապէս պիտի տեսնես թէ ապաշխարած ատենդ ի՞նչ զգացումներ ունենալու ես , և ինչ ընելու ես : Պէտք է որ զգաս թէ դուն քուկին պարտաւորութիւններէդ և Եստուծու մոլորած ես : Եւ արդեօք իրաւունէ մոլորած չես : Չգալու ես թէ ծուռ ճամբով երջանկութիւն փնտռած ես , թէ չափէ աւելի աշխարհը սիրած ես , և թէ աշխարհային ունայնութիւններու ետեէն ինկած ըլլալովդ՝ զԵստուծոյ ու երկինքը զանց ըրած ես : Ճշմարիտ չէ՞ , որ աս բաները ըրած ես : Չգալու ես՝ թէ սասնկ ընթացք մը բռնելը՝ Եստուծոյ առջևը խիստ մեծ չարութիւն՝ և իրեն դէմ ապստամբութիւն ընել է , և թէ դուն իբրև իր թշնամին շատ անգամ իրեն կամացը հակառակ դործած ես : Եստուծոյ ամէնը ճըշմարիտ չէ՞ն : Թէ որ տղայ մը իր հօրը չհնազանդելով երթայ տունէն և ուրիշ անհնազանդ և չար տղոց հետ ընկերանայ , և սկսի իր հօրը արգիլած բաները շարունակ ընել , ատ տղան իր հօրը դէմ ապստամբ չէ՞ : Դուք ալ աս կերպով Եստուծոյ անհնազանդ եղած չէ՞ք : Եստուծոյ ձեզի պատուիրած ճամբայէն խտտորած չէ՞ք : Ուր

ըիշ մեղաւորներու հետ ընկերացած չէ՞ք որոնք Մատուծոյ օրէնքներուն դէմ կը մեղանչեն : Աւասանկ վարմունք ունենալով Մատուծոյ առջևը ապստամբ և թշնամի եղած չէ՞ք :

Օգտալու ես նաև թէ ինքզինքդ մեծ դժուարութիւններու մէջ ձգած ես, և թէ քու վիճակը ցաւալի վիճակ մըն է . թէ երջանկութիւն գտնելու ուղիղ ճամբան թողուցած ես, և թէ յիմարական և ունայն բաներու ետեմէն դացած ես : Չե՞ս զգար թէ աս բաները ըրած ես : Յայտնի չէ՞ որ Մատուծմէ ու քու պարտաւորութիւններդ կատարելէն հեռանալը թշուառ ըլլալու և կորսուելու ճամբան է : Բայց ամէն բանէ աւելի, ինքզինքդ յանցաւոր ճանչնալու ես : Մատուծոյ առջևը անհնազանդ ըլլալդ ամենեւին չես կրնար արդարացունել : Մտիկայ չարութիւն է : Մմբարըշտութիւն է : Մասնկ ըլլալը զգալու ես, եթէ ոչ բնաւ ապաշխարած պիտի չըլլաս : Մնառակ որդին աս բաները զգաց . ինքը բնաւ իր յանցանքները արդարացունելու ջանք չէր ըներ . հապա ինքզինքը կը մեղադրէր : Դուն ալ ասանկ զգացումներ ունենալու ես : Վրու չարութեանդ և թշուառութեանդ յանցանքը ինքզինքիդ վրայ ձրգելու ես : Մնառակ որդիին պէս, անկեղծ խոստովանութեամբ Մատուծոյ առջև ըսելու ես՝ « Հայր՝ մեղանչեցի երկինքին դէմ ու քու առջևդ, Աւ ալ արժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու » :

Բայց սիրելի ընթերցողս, աս տեղը կանգնելու չես : Թէ որ ողբաս քու ցաւալի վիճակիդ վրայով և քու մեղքերուդ համար արտասուես և ինքզինքդ դատապարտես, սակայն մինչև որ կենացդ ընթացքը չփոխես, աս բաները բնաւ քեզի ոգուտ պիտի չընեն : Վրու մեղքերուդ վրայ ու-

նեցած տրտմութիւնդ ճշմարիտ տրտմութիւն պիտի չըլլայ մինչև որ մեղքերդ չատես ու սրբութիւնը չսիրես : Քու Մտուծմէ հեռանալուդ և ինքզինքդ թշուառ ու կորսուած վիճակի մէջ ձգելուդ վրայով տրտմելդ ճշմարիտ ապաշխարութիւն չէ , մինչև որ չդառնաս Մտուծոյ և քու կին պարտաւորութիւններդ կատարես : Քու ապստամբութեանդ և յանցանքիդ վրայ վշտանալդ քեզի օգուտ պիտի չընէ մինչև որ ապստամբութիւնդ չձգես և Մտուծոյ պատուիրած ճամբուն մէջ քայես . պէտք է որ ելլես ու քու հօրդ երթաս : Պէտք է դառնաս ան Լյակին ուսկից մոլորեցար : Մնոր օրէնքներուն հնազանդելու ես : Մնոր պատուիրանքները պահելու ես : Մէկ խօսքով անմիջապէս սկսելու ես բարեպաշտ և քրիստոնէական կեանք մը վարել : Մն ատենը ճշմարտապէս ապաշխարած պիտի ըլլաս :

Սիրելի ընթերցողս , թէ որ քու մեղանչականութեանդ վրայով զգուշութեամբ խորհելու սկսիս և քու յանցանքներուդ վրայով աղէկ զըզջաս , և աս բաներուն համար սրտի անհանգստութիւն ունենաս . կարելի է պիտի սկսիս խորհիլ թէ ալ ինծի համար յոյս չկայ , և թէ անշուշտ պիտի կորսուիմ : Շատ մեղաւորներ ասանկ ացումներ ունեցած են : Մնոնք տեսած են թէ կորսուելու արժանի են , և հետևեցուցած են թէ անշուշտ պիտի կորսուին և թէ իրենց համար ողորմութիւն չկայ : Մնառակ որդիին առակը կը սորվեցունէ մեզի , թէ աս տեսակ զգացումները ուղիղ չեն : Մս առակէն կը սորվինք թէ Մտուած պիտի ներէ անոնց մեղքերը որոնք որ ճըշմարտապէս կ'ապաշխարեն և կը դառնան իրենց պարտաւորութիւնները կատարելու : Մտուած ա-

ւելի պատրաստ է ներելու քան թէ մեղաւորները պատրաստ են ապաշխարելու : Աստուած բնաւ պիտի չմերժէ զանոնք որոնք որ իրեն կու գան Արքոր Աստուած մարդիկները փրկելու համար իր միածին Որդին խրկեց , և երբոր Յիսուս եկաւ և իր անձը մահուան մատնեց իբրև պատարագ մը մարդկային սեռին մեղացը համար , ասոնք բաւական ապացոյցներ էին թէ մեղաւորները կրնան փրկուիլ : Հիմա քառութիւնը եղած է , հիմա մեղաւորներուն համար փրկութեան ճամբայ մը բացուած է . ամէն մէկը որ կ'զգայ իր յանցանքը և վտանգը և կ'ապաշխարէ ու Վրիստոսի կու գայ՝ պիտի ներուի : Աս բանը Աստուած խոստացած է : Բնաւ ճշմարտապէս զղջացող մը մերժուած չէ : Մեր փրկիչը ըսաւ . « Ան որ ինծի կու գայ , բնաւ դուրս պիտի չհանեմ » : Ահա քեզի մեծ քաջալերութիւն մը : Կորսուելու հարկաւորութիւն չունիս : Թէ որ կ'զգաս թէ քու մեղքերդ կործանած են քեզ և թէ ինքնիրենդ օգնելու կարող չես , ուրեմն Վրիստոսի գնա օգնութիւն գտնելու , ան պիտի փրկէ քեզ , գնա ան փրկչին որ կ'ըսէ քեզի . « Որդին մարդոցեկաւ որ կորսուածը փնտռէ ու փրկէ » , և քեզի պիտի ներուի ու պիտի փրկուիս : Աս բանին վրայ կրնաս վստահ ըլլալ : Աս խօսքը ճշմարիտ է , ինչու որ Աստուծոյ խոստովունքն է . բայց թէ որ քու թողութիւն գտնելդ անստոյգ ըլլար , թէ որ ապաշխարած ատենդ չգիտնայիր թէ արդեօք Աստուած քեզի ներելով պիտի ընդունի , աս քու չգիտնալդ տարբերութիւն կ'ընէ՞ քու պարտքդ կատարելուն կամ չկատարելուն նկատմամբ : Պարտաւոր չե՞ս ապաշխարելու , թէ ներուի քեզի քու մեղքերդ և թէ չներուի : Թէ որ չարու

Թիւն ըրած ես, պարտաւոր չե՞ս քու չարութիւններդ ձգել ու բարութիւն ընելու աշխատիլ : Թէ որ տղայ մը իր հօրը տունը ձգէ և շատ անհնազանդութիւններ ընէ՝ պարտաւոր չէ՞ իր հօրը դառնալու և անոր հնազանդելու, մինչև անգամ թէ որ անոր հատուցում մըն ալ չըլլայ : Ըրդար է որ աս տղան իր հօրը տունը դառնալուն համար հատուցում պահանջէ : Այ՛ էլ տեսնես աս օրինակէն թէ աս տղան պարտաւոր է անմիջապէս իր հօրը տունը դառնալու և անոր հնազանդելու, առանց ընդունուելու կամ չընդունուելու ակնկալութիւն մը ունենալու : Ըն՛ պարտաւոր է իր կողմէն եղած պարտքը կատարելու, իր հօրը ձգելով անոր իր հետը բռնելու ընթացքը : Այնպէս ընելու են անոնք, որ առ Ըստուած կ'ապաշխարեն : Գուք ապաշխարելու էք՝ որովհետև ձեր պարտքն է, թէ՛ ներուի ձեզի թէ չներուի : Գուք չարութիւն գործած էք, և Ըստուածոյ առջև շատ անհնազանդ գտնուած էք : Տիմա պարտաւոր էք բարութիւն ընելու, և Ըստուածոյ հնազանդելու, թէ՛ ներէ ձեզի և թէ պատժէ ձեզ : Մէկը թէ որ ապաշխարել էր ձեռքունէ՝ միայն թողութիւն գտնելու նպատակաւ, և իր ըրած չարութիւններուն համար չցաւիր և չորոշեր իր մեղանշահան ընթացքը ձգել, անոր ապաշխարութիւնը ճշմարիտ ապաշխարութիւն չէ : Իր կեղծեալ ապաշխարութիւնը՝ միայն հատուցում ընդունելու նպատակաւ է՝ ու չէ թէ ինքզինքը յանցաւոր ճանչնալուն համար : Ըստուած ասանկ ապաշխարութիւնը չկրնար ընդունիլ : Ըստեսակ ապաշխարութիւնը ճշմարիտ ապաշխարութիւն չէ :

Ընառակ որդին երբոր որոշեց իր հօրը երթալ չէր դիտեր որ պիտի ընդունուի թէ ոչ : Չէր

գիտեր թէ իր հայրը զինքը պիտի վռնտէ կամ թէ տունը պիտի առնէ : Սակայն որոշեց որ իր պարտքը կատարէ : Երգարեւ ինքը չէր ակնկալեր թէ իր հայրը զինքը իբրև որդի ընդունի : Իր ակնկալածը միայն աս էր որ բանւորի մը պէս ընդունուի : Բայց տակաւին վստահ չէր թէ հայրը մինչև անգամ անանկ նուաստ վիճակի մը մէջ ալ պիտի ընդունի զինքը : Բայց որոշեց երթալ, որոշեց որ իր պարտաւորութիւնները կատարելու դառնայ, թէ իր հօրը տունէն ընդունելու թիւն գտնէ և թէ չգտնէ : Ես պէս ցուցուց իր խոնարհութիւնը, և իր մեղքերուն վրայ ունեցած տրամուծիւնը և իր ճշմարիտ ապաշխարութիւնը : Բայց իրօք ետքը գտաւ թէ իր ակնկալածէն աւելի աղէկ վարուեցաւ հայրը իր հետը : Ընդունեց զինքը իբրև իր որդին, հազուց անոր «առաջին պատմութեան» . . . և մատնի դրաւ անոր ձեռքը, և կօշիկներ անոր ոտքերը» : Ու նաև պատուիրեց որ «պարարտ զուարակը» մորթեն, և աս բանին համար մեծ խնճոյք մը ըրաւ : Սակայն խոնարհ անառակը բնաւ ասանկ հանդիսաւոր կերպով ընդունելութիւն գտնելու ակնկալութիւն չունէր : Այնտեղ թար իր հօրը մինչև անգամ եթէ գիտնար ալ թէ ոչ պատմութեան, ոչ մատնի և ոչ կօշիկ պիտի տրուի իրեն : Չար ընթացք մը բռնած էր, հիմա որոշեց իր ընթացքը ուղղել : Իր հօրը անհնազանդութիւն ըրած էր, հիմա որոշեց որ դառնայ և հնազանդի անոր . թէ պէտեւ մինչև անգամ տանը մէջ ամենանուաստ տեղ մը բռնելու ստիպուած ըլլար :

Ես իկայ ճշմարիտ ապաշխարութիւն էր : Ես իկայ Սուրբ Գիորգիին մէջ յիշած ապաշխարութիւնն է . ինչպէս որ գրուած է . «Ինչու որ Եստուծոյ ուղածին պէս եղած տրամուծիւնը՝ փրկութեան համար ապաշխարութիւն կը գործէ, որ զղջանա-

լու բան չէ՞ : Ես շատ կը սիրեմ՝ անառակ որ-
 ցիին ապաշխարութեանը վրայով գրել, և կը յու-
 սամ որ իմ ընթերցողներս ալ պիտի սիրեն անոր
 վրայով կարգալն ու խորհիլը : Ես օրինակը քննե-
 լու ասեննիդ, կ'ուզեմ որ տեսնէք թէ Եստու-
 ծոյ առջևը գործած մեղքերնուդ վրայով ապաշ-
 խարելու էք, թէ որ Եստուած ձեզի ներելու
 խոստացած ալ չըլլար և թէ որ դուք թողութիւն
 գտնելու յոյսն ալ չունենայիք : Ետ բանը տարբե-
 րութիւն մը պիտի չընէր ձեր պարտաւորութիւնը
 կատարելուն կամ չկատարելուն նկատմամբ : Դուք
 պարտաւոր էք ապաշխարելու և Եստուծոյ հնա-
 զանդելու ձեր կենացը բոլոր օրերուն մէջ, մին-
 չև անգամ գիտնալու ալ ըլլաք՝ թէ Եստուած պի-
 տի պատժէ ձեզ յաւիտեանս ձեր գործած մեղքե-
 րուն համար : Չարութիւն գործած ըլլալով, ա-
 պաշխարելու և բարութիւն ընելու էք . Եստուծոյ
 առջևը մեղք գործած ըլլալով, ապաշխարելու ու
 մեղանչելէն դադրելու էք, թէ ձեր ապաշխա-
 րութիւնը ձեզի օգուտ մը ընէ կամ չընէ : Եստու-
 ծոյ կամքէն կախեալ է ձեր թողութիւն գտնելը :
 Ձեր ապաշխարութիւնը չկրնար թողութիւն ընդու-
 նելու արժանացունել ձեզ : Ձեր ապաշխարութիւնը
 չկրնար զԵստուած ստիպել որ ձեզի ներէ . ա-
 պաշխարելը ձեր պարտքն է որ կատարելու էք .
 անիկայ արժէք ունեցող բան մը չէ որ Եստու-
 ծոյ կու տաք, որուն համար ստիպուի ձեզի փո-
 խարէն հատուցանել : Ար վախնամ որ շատերը
 ապաշխարութեան վրայ աս սխալ գաղափարը ու-
 նին, թէ անով կրնան թողութիւն ծախու առ-
 նել . բայց ճշմարիտ է որ ոչ մէկը կրնայ ճշ-
 մարտապէս ապաշխարել՝ քանի որ իր մտքին մէջ
 աս գաղափարը ունի : Թողութիւնը Եստուծոյ ձրի

պարզեն է, ու չէ թէ ապաշխարութեամբ ծախու
առնուած բարիք մը: Այլ թէ որ ճշմարտապէս ապաշ-
խարէք, ձեր մեղքերուն ու մեծամեծ յանցանք-
ներուն նայելով ապաշխարելու էք, ու չէ թէ մի-
այն թողութիւն ստանալու ակնկալութիւնով:

Արդարեւ ծանրագին ճշմարտութիւն մըն է աս,
թէ Աստուած խոստացած է մեղքերնիդ ներելու
թէ որ անկեղծութեամբ ապաշխարէք: Բայց ին-
չո՞ւ համար աս խոստումնքը ըրաւ: Որովհետեւ
ինք ողորմած է և որովհետեւ Քրիստոս մեռաւ մե-
ղաւորներուն կտորած օրէնքին պահանջը իր մահ-
ուամբը վճարելու: Արբոր Աստուած զվճարող
մեղաւորի մը մեղքերը կը ներէ, Քրիստոսի հա-
մար կը ներէ ու չէ թէ ապաշխարութիւնը հա-
տուցման արժանի ըլլալուն համար: Աստուած
հազարաւոր զղջացող մեղաւորներու ներած է,
և տակաւին պիտի ներէ ամէն անոնց որ ճշմար-
տապէս կ'ապաշխարեն. չէ թէ որովհետեւ ինքը
պարտաւոր է ապաշխարութեան հատուցում տա-
լու, հապա որովհետեւ Քրիստոս մեռած է մեղա-
ւորներուն համար, և որովհետեւ Աստուած ողոր-
մած է: Դիցուք թէ, Աստուած բնաւ խոստա-
ցած չըլլար որ եթէ ապաշխարես քու մեղքերդ
պիտի ներէ. դիցուք թէ, անստոյգ ըլլար քեզի
ներուիլը կամ չներուիլը, աս բանը տարբերու-
թիւն մը կ'ընէ՞ ապաշխարութեան վրայով քու
ունեցած պարտաւորութեանդ նկատմամբ: Աս
բանը քեզի իրաւունք կու տայ՝ ուղիղ չեղածը ը-
նելու: Ամենեւին: Ապաշխարելու ես, թէ ներ-
ուի քեզի և թէ չներուի: Մեծ սխալմունքներ
ըրած ես և Աստուծոյ առջևը մեղք գործած ես:
Այլ հիմա թէ որ չապաշխարես, յանցանքներուդ
մէջ շարունակած կ'ըլլաս և առաջ կ'երթաս չա-

րու թիւններդ ու յանցանքներդ աւելցունելով : Քու խղճմտանքդ ալ կը վկայէ թէ՛ ասիկայ չկրնար ուղիղ ըլլալ . և ուստի յայտնի է որ պարտաւոր ես ապաշխարելու և չարութիւն գործելէն դադարելու , թող ըլլայ որ քեզի ներում չընորհուի քու մեղքերուդ համար :

Վայէ նորէն անառակ որդիին : Տես որ կ'որոշէ իր հօրը տունը դառնալ , քանի որ չգիտեր թէ պիտի ընդունուի կամ ոչ : Տես թէ որչափ տըրտում է իր չար ընթացքին վրայով , և թէ ինչպէս կը դառնայ իր պարտաւորութիւնները կատարելու՝ առանց դիտնալու թէ հետևութիւնն ինչ պիտի ըլլայ . և երբէք չակնկալելով թէ իր հօրը տունէն պիտի ընդունուի իբրև որդի : Ատուցում ընդունելու յոյսը չէր որ զինքը առաջնորդեց ապաշխարելու , հապա իր յանցանքին վրայ ունեցած զգացումները և մեղքին ու անհնազանդութեան ճամբան ձգելու փափաքը զինքը թելադրեց ատ բանն ընելու : Ես է ան ապաշխարութիւնը որ կ'ուզեմ բոլոր իմ ընթերցողներս ունենան : Կ'ուզեմ որ Լստուծոյ առջևը գործած մեղքերնուդ համար ցաւիք և բոլոր սրտառնիկ դառնաք իրեն՝ և իրեն ծառայէք բոլոր կամքովիդ : Դուք ձեր պարտքը կատարեցէք և Լստուած իրեն աղէկ երևցածը պիտի ընէ : Տարակոյս չկայ որ պիտի փրկուիք : Բայց ձեր ապաշխարութիւնը ձեր մեղքերուն նայելով ըլլալու է ու չէ թէ միայն ներում գտնելու ակընկալութիւնն ունենալով :

Այլ հիմա սիրելի ընթերցողս , կ'աղաչեմ քեզի , խորհէ թէ ինչպէս Լստուծմէ մոլորած ես : Խորհէ թէ ինչպէս անոր օրէնքները կուտրած և անոր բարութիւնները անարգած ես : Խորհէ

քու չար զգացումներուդ և գէշ վարմունքիդ վա-
րայ : Խորհէ քու յիմարական և մեղանշական
հաճութիւններու ետեւէ իյնալուդ վրայ ; և Մ.ս.
տուծոյ սուրբ ճամբաները զանց ընելուդ վրայ :
Խորհէ նաև թէ որչափ անարդ , անսուրբ , ա-
պականեալ և մեղաւոր ես Մ.ստուծոյ առջին :
Խորհա՞ծ ես երբէք աս բաներուն վրայ : Զի՞մ
կը խորհի՞ս անոնց վրայով : Թէ որ պէտք եղա-
ծին պէս խորհիս , քու աչքիդ առջևը անարդ
պիտի երևնաս . պիտի տեսնես և զգաս որ խիստ
մեծ մեղաւոր մըն ես : Եւ ի՞նչ պիտի ընկս Պիտի
մնա՞ս աս կորսուած , անհնազանդ և վտանգաւոր
վիճակին մէջ : Մ.ստուծմէ շատ հեռու պիտի կե-
նա՞ս որ անսթութիւնով կորսուիս և քու մեղքե-
րուդ մէջ մեռնիս :

Մնառակ որդին երբոր տեսաւ իր կորսուած և
թշուառ վիճակը , ըսաւ , « Ելեմ » երթամ իմ
հօրս » : Գուն ալ . սիրելի ընթերցողս , անա-
ռակին պէս ըրէ : Ելիր ու գնա քու Երկնաւոր
Հօրդ : Խոնարհեցուր ինքզինքդ Մ.ստուծոյ առջևը :
Խոստովանէ քու մեղքերդ անոր առջևը : Ըսէ ,
թէ չեմ կրնար արդարացունել ինքզինքս իմ ան-
հնազանդութիւններուս և յանցանքներուս հա-
մար : Քու սրտիդ չարութեանը համար տրտմէ ,
օգնութիւն խնդրէ Մ.ստուծմէ որ կարող ըլլաս
մեղաց ճամբան ձգելու և Մ.ստուծոյ ծառայելու .
թէ որ ընես աս բանը ուղիղ հոգիով մը , և թէ
որ ճշմարտապէս ապաշխարես քու մեղքերուդ
վրայով , և ձգես զանոնք փրկութեան համար մի-
այն Քրիստոսի ապաւինելով , թէ որ ընես ան ա-
մէն բաները որ գիտես թէ պարտաւոր ես ընե-
լու , ան ատենը ճշմարտապէս ապաշխարած կ'ըլ-
լաս , և ան ատենը պիտի փրկուիս :

